

RADIO WERELD

WEEKBLAD voor NEDERLANDSCHE
RADIO-AMATEURS

UITGEVERS: ENGERS EN FABER, AMSTERDAM.

No. 39

10 JULI 1924

EERSTE JAARGANG

ABONNEMENT:
NEDERLAND f 6.— PER JAAR
BUITENLAND „ 10.— „ „
LOSSE NUMMERS f 0.25

REDACTIE:
N. Z. Voorburgwal 250, A'DAM. Tel. 37121

MEDEWERKERS

Ir. J. SCHIERE, Londen — J. C. NONNEKENS Jr.
A. v. SLUITERS, 1e Ltn. der Genie,
M. VERSCHURE, „ „ „ „
J. J. LICHTENVELDT, Alg. Red.

ADVERTENTIËN:

40 Ct. PER REGEL OP DEN OMSLAG 60 Ct.
BIJ CONTRACT SPECIAAL TARIEF

Voor Advertentiën en Abonnementen
uitsluitend ENGERS & FABER
N. Z. Voorburgwal 250, AMSTERDAM

Het Sluier-effect

door W. E. DE RUITER

AL spoedig na het in gebruik nemen van mijn radio-ontvangtoestel (NSF-Radiovox II met Versterker V3) maakte ik kennis met het sluier-effect en wel bij het luisteren naar de Engelsche telefoniestations van de B. B.C. Het is een hoogst onaangenaam verschijnsel, waarvan men mij vertelde, dat het niet te verhelpen was en dat niemand eigenlijk wist, waardoor het ontstond.

Het was voor mij voornamelijk onverklaarbaar, waarom nu juist de Engelsche stations dit verschijnsel in zoo sterke mate vertoonden, terwijl ik b.v. bij Hilversum of Radio-Paris nooit iets van dit sterke op en neer gaan en zelfs geheel verdwijnen

van het geluid merkte. Ik hoorde als reden van dit sluier-effect van de Engelsche stations den invloed van de tusschen Engeland en Nederland liggende Noordzee noemen, maar men wist niet wat voor invloed dat kon zijn. Waar verder ook nog met mijn toestel de Engelsche stations moeilijk zijn in te stellen en in de golf te houden, luisterde ik niet meer naar deze stations en dacht verder niet meer over het sluier-effect. Totdat de artikelen van de Heeren H. B. Görtz en A. van Sluiters in Radio-Wereld 33 en 34 weer mijn aandacht daarop vestigden.

Aanvankelijk leek mij de theorie van den Heer Sweet, hoofd-ingenieur van het

broadcasting-station Wlag alleszins aan-nemelijk. Het sluier-effect zou dus volgens hem eenvoudig worden veroorzaakt door interferentie der radio-stralen. Het interferentie-verschijnsel, dat bij lichtstralen zeer volledig bekend en bestudeerd is, moet ook bij de aan lichtstralen zoo na verwante radio-stralen plaats kunnen hebben.

Na de herlezing van het artikel van den Heer van Sluiters in Radio-Wereld No. 18 blz. 1 werd ik er echter van overtuigd, dat zijne meening dat interferentie *niet* de oorzaak kan zijn van het sluier-effect, juist is.

En nu ik daarvan overtuigd ben, kan

HET RADIO HUIS

AMSTERDAM
DAMRAK 17.

alleen de polarisatie van de radio-stralen de oorzaak zijn van het sluiereffect.

Deze hypothese stelde ik op naar aanleiding van de volgende beschouwingen.

Lichtstralen en radiostralen ontstaan, indien de wereld-aether in trilling wordt gebracht. Beide stralen zijn in wezen hetzelfde, alleen verschillen ze in trillingslengte en trillingsgetal, dus in wat we gewoonlijk met geleerde woorden noemen in „amplitude” en „frequentie”.

Nu is het bij lichtstralen bekend, dat het trillingsvlak telkens varieert. Dit licht noemen we „ongepolariseerd”. De vindingrijke mensch heeft verschillende methoden gevonden om de lichtstralen te dwingen steeds in hetzelfde trillingsvlak te blijven trillen. Dit licht noemen we „gepolariseerd”.

Het „polariseren” van het licht kan op verschillende wijzen geschieden, o.a. door het te laten terugkaatsen op een zwarten spiegel en ook door het te laten vallen door een dubbelbrekend kristal, hetwelk op een speciale wijze daarvoor gemaakt is (nicol). Dit gepolariseerde licht heeft plotseling zeer merkwaardige eigenschappen verkregen en één daarvan is, dat het nu in één vlak trillend licht niet meer in staat is te dringen door een nicol, indien dit 90 graden in stand gedraaid is vergeleken bij een zelfde nicol, waardoor het licht werd gepolariseerd.

Ik neem nu aan, dat radio-stralen bij de gewone wijze van opwekken even als het gewone licht niet gepolariseerd zijn. De ongepolariseerde radiostralen zullen evenals het licht, hoewel tot nog toe voor ons op onbekende wijze, gepolariseerd kunnen worden. Het sluiereffect is dan gemakkelijk verklaarbaar, indien zend- en ontvangstation in gekruisten stand staan evenals bij de nicols.

Er kunnen zich theoretisch de volgende gevallen voordoen:

a. de door het zendstation uitgezonden stralen zijn niet gepolariseerd, maar worden op de een of andere wijze tusschen zender en ontvanger gepolariseerd.

b. de door den zender uitgezonden radio-stralen zijn gepolariseerd, maar tusschen zender en ontvanger wordt het polarisatievlak door een ons tot nog toe onbekende oorzaak gedraaid.

In beide gevallen is het sluiereffect verklaarbaar, want evenals bij draaiing van één van de nicols van 0 tot 90 graden het doorvallend gepolariseerde licht wordt gedoofd, zal bij een ontvangstation, dat in gekruisten stand komt te

staan met den zender, het geluid verdwijnen.

Polarisatie van radio-stralen is m.i. nauwelijks een hypothese, doch in analogie met de lichtstralen wel als zeker aan te nemen. De vraag is, op welke wijze zijn de radio-stralen te polariseren.

Is dit verschijnsel doelbewust te voorschijn te roepen, dan zou het zenden in nieuwe banen worden geleid, want dan zou de afstemming niet alleen op golflengte, maar ook op polarisatiehoek mogelijk zijn. En dan zouden vele storingen van de stations onderling tot het verleden behooren.

Het is niet onmogelijk, dat de atmosferische toestanden in het artikel van den Heer van Sluifers in Radio-Wereld No. 18 genoemd polarisatieverschijnselen van de radio-stralen te voorschijn roepen b.v. „de met vele verontreinigingen bezwangerde atmosfeer der groote steden”, of „regen, wolken, mistbanken”. Ik zou daar nog bij willen voegen, magnetische en/of electr. toestanden van de atmosfeer.

Het bestudeeren, eventueel doen ontstaan, van gepolariseerde radio-stralen is natuurlijk alleen mogelijk in laboratoria door wetenschappelijk gevormde natuurkundigen; wat ik hier gaf is alleen hypothese.

Maar het zou me niets verwonderen, indien het b.v. in het natuurkundig laboratorium van de Philipslampenfabriek zou gelukken een zendlamp te construeeren, die in staat was gepolariseerde radio-stralen uit te zenden met een vaststaande of een variabele polarisatiehoek, waardoor aan de radio-telegrafie en -telefonie een enorme dienst zou worden bewezen.

ONDERSCHRIFT.

Of de Heer de Ruiter tot zijn denkbeelden gekomen is, door het lezen van ons artikel in R.-W. no. 36 en vooral van de daarin op blz. 2 aan amateurs gerichte vraag, weten we niet. Indien dat niet het geval is, dan onze oprechte hulde voor de vindingrijkheid van den heer de Ruiter. Voor een deskundige zal het uit ons verzoek in R.-W. no. 36 duidelijk zijn, dat wij ons in hoofdzaak dezelfde denkbeelden omtrent de oorzaak van het sluiereffect gevormd hebben als de heer de Ruiter. Het **verwachte effect** met het ontvangraam toch zal optreden bij een draaiing van het polarisatievlak van magnetische en elektrische kracht van 90°. Naar aanleiding daarvan merken we nog het volgende op:

I WALK A MILE FOR A HATIKWAH CIGARETTE

Deze theorie hielden we nog voor ons omdat zij nog door geen enkel experiment bevestigd werd. Nu intusschen een ander er ook zoo over denkt, meenen we te moeten publiceeren, hoe wij daartoe kwamen.

Hetgeen de heer de Ruiter blijkbaar niet weet is, dat de radio-golven steeds gepolariseerd zijn, en wel de magnetische kracht in een horizontaal, de elektrische in een verticaal vlak. Zooals we in een afzonderlijk artikel nog nader zullen uiteenzetten heeft dit tot gevolg, dat in een ontvangraam een stroom geïnduceerd wordt, wanneer dit op een zendstation gericht is. Draai nu om de een of andere oorzaak het polarisatievlak zoodanig, dat de magnetische kracht in een verticaal vlak komt te liggen, dan kan in dit raam geen electromotorische kracht optreden en het geluid zou verdwijnen (fading!). Draai we nu echter het raam eveneens 90° om, dan staat de magnetische kracht weer loodrecht op de windingen van het raam en er zouden dus weer signalen hoorbaar moeten worden. Vandaar ons verzoek met het ontvangraam.

Draaiing van het polarisatievlak kan door 2 oorzaken optreden:

1e. door ongelijkmatige geleidbaarheid van de geleidende laag, waartegen of waardoor de golven gebroken of gespiegeld worden (overdag geïoniseerde lucht, des nachts de Heavisidelaa).g)

2e. Door een helling van die laag ten opzichte van een horizontaal vlak.

Dit kan niet alleen theoretisch, *maar het gebeurt practisch ook*, zooals we in onze artikelen over het nachteffect, waarbij dit verschijnsel eveneens een rol speelt, nog nader zullen uiteenzetten.

Wat bij een ontvangraam kan, kan in zekere mate ook bij een antenne. Wanneer de draaiing van het polarisatievlak geleidelijk plaats heeft, kan er een stand komen, waarin inductie op de antenne niet mogelijk is. Ook hierover later meer. Eerst proeven nemen! Er is dus weer een theorie bij de vele, die al bestaan. Laten vele er aan medewerken, ze aan de practijk te toetsen.

A. VAN SLUITERS.

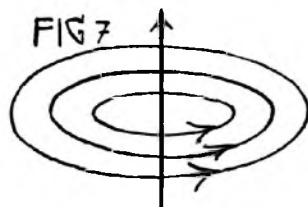
Zenden

door M. VERSCHURE.

Nadruk Verboden. Auteurswet 1912.

HET zal iedereen bekend zijn, dat de radiotelegrafie op aethertrillingen berust. Maar de vraag is, hoe komt het, dat deze optreden of met andere woorden, hoe verstoort men het evenwicht in den aether. Dit nu geschiedt door een elektrische trilling tot stand te brengen. Hierop volgt weer de logische vraag, hoe komen we aan een elektrische trilling en wat is een elektrische trilling? We krijgen een elektrische trilling, wanneer men in een draad een stroom zendt die heen en weer gaat, dus een wisselstroom. Want een wisselstroom is niets anders dan een heen en weer slingeren van electriciteit. Veroorzaakt men dus in een draad een wisselstroom, dan zal het gevolg zijn: aethertrillingen. Die trillingen planten zich vanaf dien draad in alle richtingen voort en wel met een snelheid van 300.000 K.M. per seconde. De juiste verklaring van het feit waarom en hoe die trillingen ontstaan, is buitengewoon moeilijk en ingewikkeld; vandaar dat hierop niet verder wordt ingegaan. Alleen kan gewezen worden op het volgende, wat misschien eenig licht op deze zaak werpt.

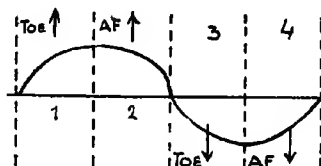
Wanneer door een draad een elektrische stroom gaat, dan ontstaan om dien draad krachtlijnen. We kunnen eigenlijk beter zeggen, er ontstaat een magnetisch veld (magneetnaaldje wijkt uit, enz.) en dat veld kunnen we teekenen door krachtlijnen. Die krachtlijnen zijn concentrische cirkels (cirkels met allen hetzelfde middelpunt), waarvan het middelpunt op

dien draad ligt. Die cirkels liggen in vlakken loodrecht op de lengterichting van dien draad (fig. 7). We stellen ons voor, dat die krachtlijnen uit het hart van den draad voortkomen en zich steeds verder naar buiten uitbreiden. Een voorbeeld wat dit vermoedelijk duidelijker

maakt, is dit. Het verschijnen van die krachtlijnen is een zelfde geval, als wanneer men een steen in het water werpt. Dan ontstaan eveneens concentrische cirkels, zich steeds meer naar buiten uitbreidend. Bij krachtlijnen zou dus de draad recht in het water moeten staan op de plaats waar de steen in viel. Om de richting van die krachtlijnen te vinden, hebben we den z.g. kurketrekkerregel. Wanneer men een kurketrekker zoodanig draait, dat zijn voortgaande beweging samenvalt met de richting van den stroom, dan geeft de draaiingsrichting de richting der krachtlijnen aan. Passen we dit toe in fig. 7. We moeten den kurketrekker zóó bewegen, dat hij van ons af gaat (richting stroom; hij moet dan rechtsom gedraaid worden).

Die krachtlijnen breiden zich uit, zolang de stroom toenemend is. Zoodra de stroom een vaste waarde heeft, blijven ze stilstaan. Maar zoodra de stroom af

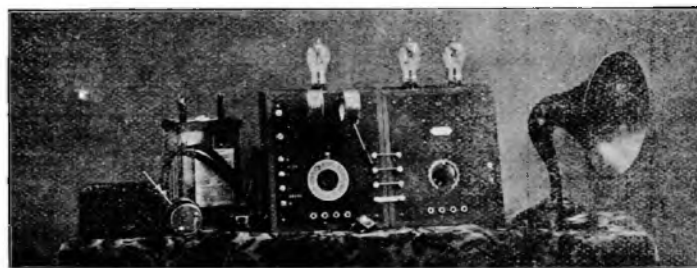
neemt, bewegen ze zich weer terug naar den geleider; houdt de stroom op, dan vallen ze allen op den geleider terug.

Wanneer de stroom in omgekeerde richting loopt, keert de richting der krachtlijnen eveneens om; dat zien we onmiddellijk uit den kurketrekkerregel. Wat zal er dus gebeuren, wanneer men door een draad wisselstroom stuurt?

Eén periode van den wisselstroom kunnen we eigenlijk splitsen in vier tijdperken, zooals dit in fig. 8 geteekend is. In het tijdperk I is de stroom toenemend, en de stroomrichting is van beneden naar boven; in tijdperk II is de stroomrichting dezelfde, maar de stroomsterkte is afnemend. In tijdperk III is de stroom toenemend in sterkte in een richting van boven naar beneden, en in tijdperk IV is de stroom afnemend, maar in dezelfde richting als gedurende tijdperk III. Bij het begin van tijdperk I ontstaat het veld; het breidt zich steeds uit, totdat bij het begin van tijdperk II het veld weer terugvalt. In tijdperk III komt het weer op, breidt zich weer uit, maar de richting der krachtlijnen is nu omgekeerd; in IV valt het weer terug.

We krijgen dus buiten dien draad een steeds optredend en terugvallend veld, wat bovendien telkens van richting wisselt. Dit electromagnetische veld komt dus op en verdwijnt weer in het dubbele tempo van de frequentie (elke halve periode eenmaal opkomend en terugvallend). We kunnen ons eenigszins voor-

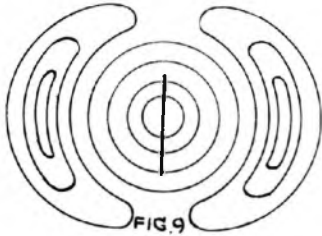
H. J. van der Meer & Zonen - Vlissingen

Ontvangstoestel met versterker, luidspreker, telefoon, batterijen, lampen, spoelen enz., geheel compleet f 180. —
PRIJSCOURANT GRATIS OP AANVRAAG

stellen, dat deze werking den aether aantoot.

Bovendien treedt nog op het z.g. elektrische veld. Wanneer men namelijk twee punten heeft, die een potentiaal verschil hebben, dan loopen tusschen die punten elektrische krachtlijnen, vormend het elektrisch veld. Zoo'n veld treedt bijvoor-

beeld op tusschen de twee bekleedsels van een condensator. Bij een rechte draad zal dat veld er uit kunnen zien, zooals fig. 9 dit aangeeft. Dit veld is 't sterkst, wanneer de spanning het grootst is en omgekeerd. Ook dit elektrisch veld komt steeds op en verdwijnt weer, evenals het magnetisch veld.

Om den draad ontstaan dan twee velden, loodrecht op elkaar staande, telkens uit den draad tredend en daarna weer op den draad terugvallend. De werking van deze beide, telkens opkomende en verdwijnende velden brengt nu den aether in trilling. Die trilling duurt even lang als het verschijnsel met beide velden duurt en dit is natuurlijk zoo lang de wisselstroom in den draad blijft loopen.

Die aethertrillingen breiden zich uit naar alle kanten en wanneer men nu, op eenigen afstand van den eersten draad, een tweede opstelt en deze wordt getroffen door de trillingen, dan zal die tweede draad eveneens gaan slingeren; dit is een soortgelijk geval als het voorbeeld met twee snaren, zooals wij dit gezien hebben. Dat mee gaan slingeren van dien tweeden draad is dus ook een elektrisch slingeren, met andere woorden we krijgen in dien tweeden draad eveneens een wisselstroom. Naarmate die tweede draad een elektrische slingertijd heeft, meer overeenkomend met dien van den eerste, zal de slingering, dus de wisselstroom sterker zijn, juist weer zooals we dit bij de twee snaren zagen. Tevens geldt hier, wat bij dat voorbeeld bleek, dat wanneer die aethertrilling sterk gedempt is, alle draden, die getroffen worden, zullen gaan meeslingeren.

Het vraagstuk der radiotelegrafie is nu

teruggebracht tot het feit, den wisselstroom, in den tweeden draad ontstaan, aan te toonen. Want wanneer dit gelukt, hebben we niet anders meer te doen, dan in den eersten draad wisselstroom te zenden in het tempo der morseteekens. In datzelfde tempo ontstaan dan aethertrillingen en deze veroorzaken in hetzelfde tempo elektrische slingeringen, dus wisselstromen in den tweeden draad.

Het eenvoudigste zou nu zijn om een draad te nemen, waarin men wisselstroom voert, afgenomen van het stadsnet. We zouden dan tevens het groote voordeel hebben, dat die slingeringen ongedempt zouden zijn, want de amplitude der wisselspanning van de stadscentrale blijft evengroot. Dit zou voordeelig zijn, zooals vroeger bleek (meest storingsvrij). Maar dit heeft het nadeel, dat de golflengte veel te groot zou zijn en als gevolg daarvan onbenutbaar. Nemen we de frequentie 50, zooals dit van stadsspanning normaal is, de slingertijd is dus $\frac{1}{50}$ seconde, zijnde n.l. de tijd van één geheele slingering. De golflengte volgt dan onmiddellijk uit de formule $\lambda = v \times t = 300.000 \times \frac{1}{50} = 6000$ K.M.

Willen we een bruikbare golflengte hebben, dan moeten we dat dus bereiken door te zorgen, dat t in bovenstaande formule klein wordt, de golflengte wordt dan vanzelf ook klein. De slingertijd van die elektrische trilling moet klein zijn of, wat hetzelfde is, de frequentie moet groot worden. Hoe komen we weer aan zoo'n hoogfrequente stroom? Hiervoor heeft men verschillende methoden en een der oudste is de ontlading van een condensator in een kring, waarin zich tevens voldoende zelfinductie bevindt. Dit verschijnsel zullen we thans eens nader gaan bekijken.

Condensator-ontlading.

Stel dat we nemen een kring zooals die is voorgesteld in fig. 10. We hebben daar een element E, waarop verbonden zijn een condensator C en een grooten weerstand

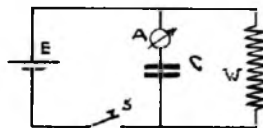

FIG 10

W. Tevens is opgenomen in de Condensatorleiding een ampèremeter A, terwijl de spanning kan worden afgeschakeld

GROBBEN & Co.
 Daguerrestraat 97 / Telefoon M 5140
 DEN HAAG

DE

FOTOS Micro-Watt lampen
 zijn DE ideale lampen voor den Amateur. Prijs slechts f 8.50

FOTOS ontvanglampen . . f 6.—
 Onze Fransche reclame lamp f 475

Tegen inzending van RADIO-WERELD adresband
 10 pCt. korting

PFANSTIEHL SILENCER P-500.

Voor hen, die gestoord worden door nabijgelegen krachtige stations, of in het bezit van toestellen, welke niet scherp afstembaar zijn, zoodat stations op ongeveer gelijke golflengte niet of moeilijk weg te werken zijn, is deze Zeefkring een onmisbaar iets.

Maar zulk een zeefkring, wil deze werkelijk aan zijn doel beantwoorden, moet goed geconstrueerd zijn, opdat niet tevens de gewenschte signalen worden verzwakt.

De Pfanstiehl Silencer is een zeefkring, die volkomen voldoening zal geven.

PRIJS: 25,—.

DE WIT, SADEE & Co., DEN HAAG

Telef. Bez. 1717 / De Carpentierstraat 182-184

TELTAS

Door onze persoonlijke ervaring op het gebied van zwak- en sterkstroom, alsmede hoogspanning en hoogfrequentie-techniek, is het ons mogelijk Uw leverancier steeds het beste en het passende van 'prima hoedanigheid te leveren.

Vraagt Uw handelaar steeds
TELTAS-onderdeelen

Tel. Marnix 4556 **DEN HAAG**
 CONRADKADE 24

Fabriek van :

Radio-Onderdeelen en : Complete Toestellen :

Grootste Fabriek van Condensatoren, voor In- en Opbouw, 600 en 1200 c.M.

Voor den handel speciale prijzen.

— Vraagt nog heden offerte. —

N. A. & J. W. MEYER
 SCHOONHOVEN

den, persbureaux, enz.) aangewezen, hij zal toch ook van het seinen groot nut kunnen hebben; hij is daardoor in staat als instructeur aan een radioschool werkzaam te zijn, of hij kan zoo mogelijk zelf een soundercursus houden. Ook zijn er aan den wal wel betrekkingen, waarbij het seinen wel degelijk noodzakelijk is, zoo is mij b.v. bekend, dat bij de havenpolitie te Rotterdam een blinden marconist werkzaam is. Reeds verscheidene blinden hebben bovengenoemd certificaat verkregen, maar weinige zijn er in mogen slagen een goede betrekking te vinden. Dit is ook al weer het gevolg van de omstandigheid, dat er zooveel ziende marconisten aan den wal zonder betrekking rond loopen. Het op te nemen bericht wordt door de blinde marconist direct op de schrijfmachine neergeschreven, zoodat het direct voor ieder ander

IMPORT	THEO WAURY	EXPORT
Keizersgracht 420	RADIO-SPECIALIST	Telefoon 36565
Importeur van de bekende koptelefoon BÖCO		
Het beste van het beste, 2 × 2000 Ohm. 1 JAAR GARANTIE		
Elke telefoon wordt door ons persoonlijk gegarandeerd		
Handelaren vraagt nog heden offerte	/	Prijs f 6.80
Ontvanginstallatiën en onderdeelen		Handelaren bijzondere condities

leesbaar is. Aan hen, die van een en ander meer wenschen te weten, kan het volgende worden medegedeeld:

De Haagsche afdeling van den Nederlandschen Blindenbond heeft 'n werkdemonstratie georganiseerd, waar benevens vele andere vakken ook een marconist aanwezig zal zijn, zoodat men den blinden marconist aan het werk zal kunnen zien. Deze zal desgewenscht ook een stukje seinen. Een en ander heeft plaats op Zaterdag 12 Juli, 's middags

van 3 tot 5 uur, en Zondag 13 Juli, 's morgens van 10 tot 12 uur en 's middags van 2 tot 5 uur in de school aan de Dubbitstraat, Den Haag. Wij mogen hopen, dat velen hierin belang zullen stellen en deze toonen door zich te komen overtuigen van de maatschappelijke geschiktheid van de blinden.

Met dank aan de redactie.

C. V.

— De British Broadcasting Co. Ltd. —

DE groote vlucht, welke de omroep in korten tijd in Engeland genomen heeft, is in hoofdzaak te danken aan de voorbeeldige organisatie van de Omroep-Maatschappij aldaar, British Broadcasting Co., of afgekort B.B.C. genaamd.

Deze drie letters B.B.C. zijn ons allen bekend; zij komen n.l. voor op alle radio-toestellen, luidsprekers, etc., die in Engeland gefabriceerd worden.

Niet alleen in Engeland, doch ook in Nederland, België en Frankrijk zijn de Engelsche omroepstations zeer populair.

Iedere luisteraar zal gaarne beamen, dat van alle, hier hoorbare, radiotelefoniestations de Engelschen en vooral Londen 2LO en Bournemouth 6BM de beste zijn. De programma's worden steeds keurig verzorgd en ook technisch is daar alles af. De B.B.C. werkt met een uitgebreide staf van hoogst bekwaam personeel, waaraan hun succes dan ook in hoofdzaak is toe te schrijven. Van een correspondent in Engeland mochten wij verschillende interessante gegevens ontvangen, die we hieronder vertaald laten volgen.

Gezien het buitengewone succes van de omroep in Amerika, besloten de Engelsche fabrikanten van elektrische toestellen te trachten een nieuwe industrie in het leven te roepen.

Toen een twintigtal invloedrijke firma's 't Amerikaansche voorbeeld wilden volgen

door eigen omroepstations op te richten, was het duidelijk dat de Engelsche omroep spoedig een voldongen feit zou zijn.

De Engelsche regeering meende te moeten ingrijpen om een zelfde chaos als in Amerika is, te voorkomen en besloot

Mr. P. P. ECKERSLEY

Tech. leider van de B.B.C.-stations.

dat er voor geheel Engeland maar aan één maatschappij concessie zou worden verleend.

Als gevolg van dit besluit werd de British Broadcasting Co. gevormd met een kapitaal van £ 100.000 in aandelen van £ 1 waarop een maximum dividend van 7½ % zou worden uitgekeerd. Alle onkosten zouden uit de ontvangsten be-

taald moeten worden en het surplus afgestaan aan het Rijk.

De inkomsten van de B.B.C. worden gevormd uit een zeker percentage van de opbrengst van de Post office license (ontvangvergunning) en het bedrag dat verkregen wordt uit een heffing van 10 % op de verkoopprijzen van de door ledenfabrikanten van de B.B.C. vervaardigde toestellen.

Aan den Postmaster General werd toegezegd dat de B.B.C. acht omroepstations zou oprichten, waarvan de onderhoudskosten op £ 20.000 per station en per jaar werden geschat.

Bij de oprichting van de maatschappij waren er slechts twee soorten vergunningen in omloop n.l. een broadcasting-license (omroep-vergunning) voor een B.B.C. ontvangtoestel en een experimental-license (vergunning voor proefnemingen). Deze laatste wordt slechts uitgereikt aan hen die een zekere radio-technische kennis bezitten.

Naast deze beide groepen ontstond spoedig een derde groep; velen wilden n.l. zelf hun ontvangtoestel bouwen.

Electro Technisch Bureau N.D. van Koningsbruggen

Hartenstraat 17, Amsterdam. Telef. 46083

Speciaal adres voor het leden, leveren en herstellen van accumulatoren en Radio-onderdelen

**De aftakbare honigraatspoel
der Ned. Radiowerken Doorn**

**„AFTAKSPOEL” had vanaf den eersten dag
een succesvollen verkoop**

Tengevolge van de gevoerde actie benoemde de Postmaster General een commissie, die tot taak had de verschillende omroep-vraagstukken te bestudeeren.

Reeds na vier maanden werd den Postmaster een volledig verslag voorgelegd en kwam deze met de B.B.C. overeen naast de bestaande vergunningen twee nieuwe voor het publiek beschikbaar te stellen n.l. een interim-license, die bestemd was om het publiek in het bezit van ongelicentieerde ontvangtoestellen, onder het bereik van de wet te brengen en een constructor's-license, die slechts verleend werd indien de gebruiker voor het zelf bouwen van zijn toestel niet anders dan in Engeland gefabriceerde onderdeelen zou aanschaffen.

Binnen vier weken vroegen 400.000 menschen een interim-license aan wat voor de B.B.C. een welkome bron van inkomsten beteekende.

14 November 1922 begon de eerste ge-regelde transmissie van Londen 2LO, dat toen nog in het Marconi-house gevestigd was.

Dank zij het steeds toenemende aantal luisteraars (1 Mei 1924 waren er reeds

650.000) kon de B.B.C. op den ingesla-gen weg voortgaan en groote sommen be-

station tegelijkertijd door alle stations te laten uitzenden.

Hiertoe werden de omroepstations door middel van eigen lijnen met elkaar verbonden, hetwelk met enorme kosten ge-paard ging.

Een andere belangrijke verbetering was het in gebruiknemen van bijzondere goede microfoons n.l. de Sykes-microfoon.

Thans zal in gebruik genomen worden het station te Chelmsford, dat voorloopig slechts voor proeven bestemd is, doch als het blijkt dat de 25 K.W. energie geen storing voor het officieele verkeer oplevert, zal het naast de bestaande stations haar programma's geregeld iederen avond uitzenden.

Voor al een technisch oogpunt kun-nen de Engelsche omroepstations tot voor-beeld dienen voor den geheelen wereld.

De technische leider is Mr. P. P. Eckersley bij wien de leiding in uitste-kende handen is. Ook de programma's worden steeds met zorg gekozen en sa-mengesteld en heeft de B.B.C. in Mr. A. R. Burrows een bekwame directeur van de programma's gevonden.

Mr. ARTHUR BURROWS
Leider van het musicale gedeelte.

steden aan de verbetering van haar sta-tions, terwijl de kwaliteit van de program-ma's steeds opgevoerd werd.

Een van de grootste verbeteringen was de z.g. gelijktijdige omroep, waardoor het mogelijk was de programma's van één

Nacht-Effect

door A. v. SLUITERS.

ZOOALS uit het cirkeldiagram kan worden afgelezen, zijn er twee standen van het raam, waarin het geluid maximum en twee waarin het minimum is. De beide maxima-standen verschillen juist 180° , de beide minima-standen eveneens, terwijl een maximum stand met een minimum stand steeds een rechten hoek insluit.

De gevolgen van nachteffect kunnen zijn:

1e. In de minimumstand verdwijnt het geluid van het seingevend station niet geheel, doch het geluidminimum ligt wèl in een richting, loodrecht op die van den zender;

2e. Het minimum is wèl volkomen scherp, maar ligt in een verkeerde richting; de aanwijzing van den richting-zoeker is dus fout;

3e. De onder 1e en 2e genoemde kwalen kunnen tegelijkertijd aanwezig zijn dus een onzuiver minimum in een onjuiste richting;

4e. Snelle veranderingen in geluid-sterkte doen zich voor; de zender is soms zelfs in den maximum stand onhoorbaar;

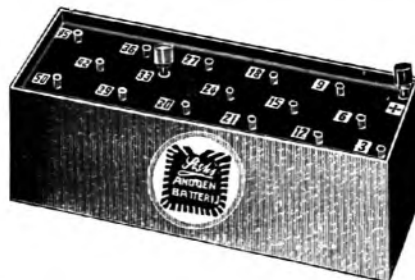
5e. De toon van een vonkzender ver-andert, wanneer het raam door een mini-mum stand gedraaid wordt.

Van al deze afwijkingen zijn die onder 1e, 2e en 5e genoemd, nog het minst erg in zooverre, dat haar aanwezigheid

steeds bemerkt wordt. In het geval 2e daarentegen hoort men niets bijzonders, terwijl toch de aanwijzing totaal fout kan zijn. Het zal duidelijk zijn, dat onder deze omstandigheden de plaatsbepaling met draadloze richtingzoekers volkomen on-betrouwbaar is. Het sterkst zijn de on-regelmatigheden kort na zonsondergang, doch ook gedurende den geheelen nacht

N.V. Amsterdamsche Batterijfabriek

Amsterdam, Sloterkade 164, Telefoon 27123

SPECIALITEIT

Fabrikatie van

Zaklantaarn Batterijen

Anoden Batterijen

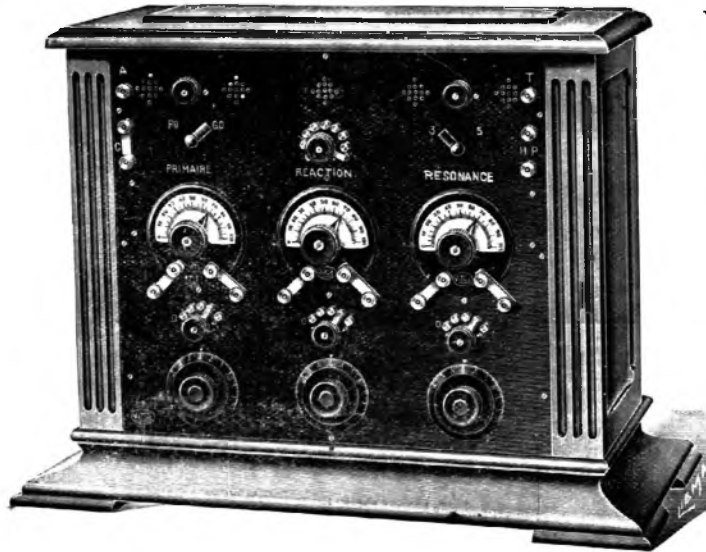
HET IDIALE RADIO-TOESTEL

GEEN LASTIG SPOLEN VERWISSELEN MEER

Vooraleer gij een dergelijk toestel bezit, heeft U geen idee wat eigenlijk „Radio” beteekent.

Het geval „BRUSSEL” opgelost

Wij garandeeren de ontvangst der Engelsche Concerten binnen een kring van 2.000.000 Meter

Het 8e wereldwonder

Het toekomst-toestel waarmede alle Radio-Concerten met eene idiale geluidsoverbrenging ontvangen worden Hinderlijke storingen in nabijgelegen antenne kunnen met onze toestellen niet opgewekt worden

Bezoekt stand No. 40 op de „IRTA” te Amsterdam

Vraagt onze Prijscourant

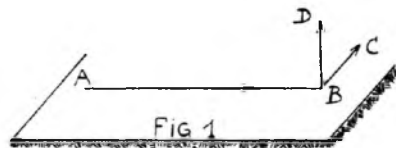
„Radiozet” Zeguers Maastricht - Radio-Toestellenfabriek - Tel. 453

blijven dikwijls min of meer constante afwijkingen bestaan.

Het onderzoek naar de oorzaken van het nachteffect werd in de goede richting geleid door waarnemingen, welke werden gedaan bij de plaatsbepaling van vliegtuigen. Daarbij werden, ook overdag, soortgelijke afwijkingen opgemerkt als bij het nachteffect, waarvan tenslotte de oorzaak moest worden toegeschreven aan de bijzondere golf, die door een vliegtuigenantenne wordt uitgestraald, welke verschilt van die van een landstation. Wanneer de machine vliegt, heeft de antenne een sterke neiging achterwaarts tengevolge van den luchtweerstand, waarvan het gevolg is, dat de magnetische krachtlijnen, die bij een landstation in een horizontaal vlak liggen, bij een vliegtuigenantenne in een vlak liggen, dat een bepaalden hoek met het oppervlak maakt. Hoe dit tot verkeerde aanwijzingen van een richtingzoeker aanleiding geeft, wordt later besproken. Wanneer men nu aanneemt, dat het nachteffect ook door een dergelijke oorzaak optreedt, kan men daarmede alle verschijnselen verklaren. We moeten

daarom allereerst iets mededeelen omtrent het wezen der electromagnetische voortplanting.

Laten we aannemen, dat zich een golf horizontaal, dus evenwijdig aan het aardoppervlak voortplant (zie fig. 1). In een dergelijke electromagnetische trilling zijn

twee krachten werkzaam, een magnetische en een elektrische; beide krachten kunnen aanschouwelijk worden voorgesteld door zogenaamde krachtlijnen; de magnetische krachtlijnen nu liggen in dit geval horizontale, de elektrische krachtlijnen in 't verticale vlak, en beide krachtlijnen loodrecht op de voortplantingsrichting van de golf. Is in fig. 1 AB die voortplantingsrichting, dan stelt de lijn BC loodrecht op AB en horizontaal gelegen, op een gegeven oogenblik de magnetische kracht voor, de lijn BD, eveneens loodrecht op AB, doch verticaal gericht, de elektrische kracht. Om de optredende

verschijnselen bij het treffen van een electromagnetische trilling op een geleider, b.v. een antenne of ontvangraam, is het niet noodig, de elektrische en magnetische krachten beide te beschouwen. We zullen ons in het vervolg alleen tot de magnetische, in een horizontaal vlak verloopende, krachtlijnen bepalen. Wordt een geleiddraad door magnetische krachtlijnen gesneden, dan wordt daarin zooals bekend is, een electromotorische kracht geïnduceerd. Bij horizontaal verloopende krachtlijnen zal dit b.v. het geval zijn in het verticale deel van een antenne

DENNENHEUVEL
brengt
verkwikking
door
fijne aroma
en prima kwaliteit.

SERIEMERK
SIGAREN — GEBR. MAAS EINDHOVEN.
FABRIKANTEN

(wanneer we het over krachtlijnen hebben, worden dus uitsluitend magnetische bedoeld). In een raamantenne ABCD zal dit in fig 2 b.v. het geval zijn in de stukken AB en CD; de draden BC en AD daarentegen liggen evenals de krachtlijnen, ho-

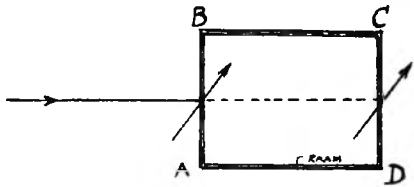

Fig. 2.

rizontaal; ze worden door die krachtlijnen dus niet getroffen en de draagdeelten BC en AD hebben dus geen werkzaam aandeel in de ontstaande electromotorische kracht in het raam. Ze dienen uitsluitend om de stukken AB en CD tot een gesloten geheel te vereenigen. Hoe het komt, dat in het raam wél een stroom ontstaat, wanneer het op den zender is gericht, en niet, wanneer het loodrecht daarop staat, werd reeds vroeger besproken; in het kort komt het hier op neer: staat het vlak van het raam loodrecht op de richting van de aankomende golven, dan bevinden zich de werkzame draden AB en CD beide even ver van den zender. De in beide opgewekte electromotorische krachten zijn dus even groot en werken elkaar tegen, d. w. z. vernietigen elkaar volkomen. Staat het raam op het station gericht daarentegen, b.v. met den draad AB voorop, dan is AB dichter bij den zender dan CD, zoodat nu in AB en CD verschillende krachten werkzaam zijn, die elkaar niet steeds kunnen opheffen. Er zal dus steeds een E.M.K. overblijven, die een elektrische stroom tot gevolg heeft.

Het vlak, waarin de magnetische krachtlijnen liggen, heet het polarisatievlak van de magnetische kracht; evenzoo spreekt men polarisatievlak van de elektrische kracht. Normaal is het polarisatievlak van de magnetische kracht dus horizontaal of wel men drukt dit uit door te zeggen: de magnetische kracht is horizontaal gepolariseerd, de elektrische kracht verticaal. De electromagnetische golf zullen we in dit geval normaal gepolariseerd noemen.

Beschouwen we thans het geval, dat een horizontaal zich voortplantende golf abnormaal gepolariseerd is, d. w. z. dat

de magnetische krachtlijnen niet meer in een horizontaal vlak liggen, doch in een vlak, dat een bepaalden hoek met het aardoppervlak maakt. We nemen dus aan, dat door een of andere oorzaak het polarisatievlak gedraaid is (fig. 3)). De voortplantingsrichting moeten we ons in deze figuur loodrecht op het vlak van het

Alstanden bestaan niet meer!
JEAN H. LEENDERS
STEYL - TEGELEN
 Telef. Interc. VENLO 348
 Telegr.-adres: Radioleenders
PHILIPS

papier denken (in de fig. 3 en 4 perspectiefisch voorgesteld). Wanneer we naar fig. 3 kijken, zien we dus in de richting, waarin de golf zich voortplant. De magnetische kracht kunnen we ons op de be-

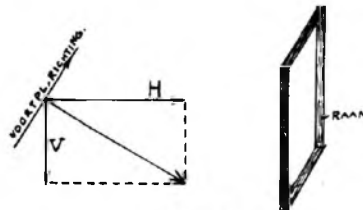
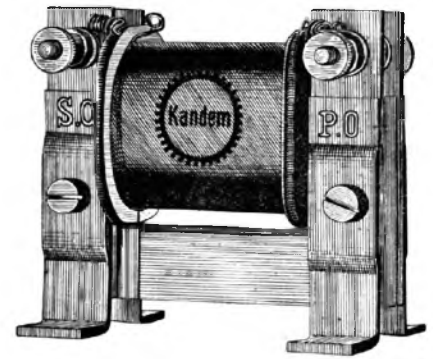

Fig. 3.

kende wijze samengesteld denken uit een horizontale H en een verticale V. De horizontale component zal de gewone werking op het ontvanger raam uitoefenen; de verticale daarentegen kan, in welken stand men het raam ook zet (het raam draaibaar gedacht om een verticale as,

KÖRTING & MATHIESEN A.-G.
 Verkoopbureau Amsterdam
 Prinsengracht 359 :: Tel. 37559

Een goede Spelhouder

moet voldoen aan de volgende eischen:

zachte, gemakkelijke, beweging zonder schokken, hetgeen voor afstemming, vooral van korte golven, van zeer veel belang is; hefboomen, waardoor aanraken der spoelen niet noodig is, mogen niet in geleidend verband staan met de spoelen; Contactoverbrenging moet niet geschieden door soepele snoertjes, welke spoedig afbreken of slordig zijn; ook niet door wrijvende veeren, welke op de contacten zwart worden en daardoor slechts genereeren of afslaan der lamp veroorzaken, ook slijten deze veeren spoedig en breken af.

Onze spelhouder met kogellagers voldoet aan deze eischen!

— Bestelt nog heden! —
 Levering omgaand uit voorraad.

Op Eboniet f 7.50 Zonder Eboniet f 6.—

Fa. H. Mulder, Veerstraat 13, Bussum.

HOLLANDSCHE
RADIO ONDERNEMING
 P. NIEUWLANDSTRAAT 104
 Tel. 52485 Amsterdam

Vraagt onze nieuwe Laagfrequent
Transformatoren, merk „GARANTIE”
 met nieuwe ijzerkern Constructie.
 Enorme geluidsterkte Minimum vervorming
 Verhoudingen 1/5, 1/4, 1/3.
 f 5.80. 3 Jaar Garantie. f 5.80.
SCHOTTKY-lampen, uit voorraad
 leverbaar, à f 9 — per stuk
WEDERVERKOOPERS HOOG RABAT

HALLO!!

Hier Station L. KOSTER
 Nieuwe Hoogstraat 24, Amsterdam

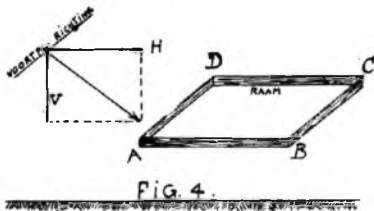
Je adres voor Radio-toestellen en
 Onderdeelen — Technische Bediening

Het Adres voor

Complete Ontvangers en Onderdeelen
 bij T. A. L. EILERMAN, Radio-Specialist
 Laet 183 — ALKMAAR

zoals normaal het geval is) nimmer eenige werking in het raam te voorschijn roepen. Staat b.v. het raam in de voortplantingsrichting, zooals het in fig 3 geteekend is, dan induceeren de verticale krachtlijnen in geen der vier draden een E.M.K. Staat het raam loodrecht op de voortplantingsrichting (in fig. 3 hadden we het dan zoo moeten teekenen, dat we tegen het vlak van het raam aankijken, zooals b.v. in fig. 2 het geval is), dan worden wél de horizontale onder- en bovendraad door de verticale krachtlijnen gesneden, doch beide draden tegelijkertijd, zoodat het resultaat is: twee gelijke, doch elkaar tegenwerkende electromotorische krachten in het raam. Een verticaal gesteld draadraam is daarom nimmer in staat om aan te toonen of een horizontaal zich voortplantende golf al dan niet abnormaal gepolariseerd is, want de verticale magnetische component, indien aanwezig, kan nimmer invloed op het raam uitoefenen.

Anders is het, wanneer men het raam in een horizontaal vlak draait (fig. 4). Dan zullen de draden AB en CD op verschillende tijdstippen door de verticale

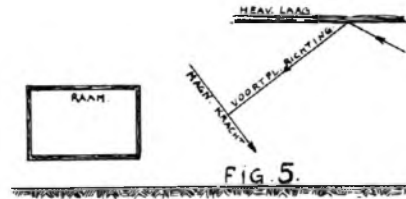

magnetische krachtlijnen V gesneden worden met als resultaat verschillende electromotorische krachten in AB en CD, en dus een stroom in de draadwindingen. Wil men dus nagaan of een horizontale golf een verticaal gepolariseerde magnetische kracht bevat, dan moet men het raam horizontaal leggen; in bevestigend geval zal dan een stroom in het raam optreden.

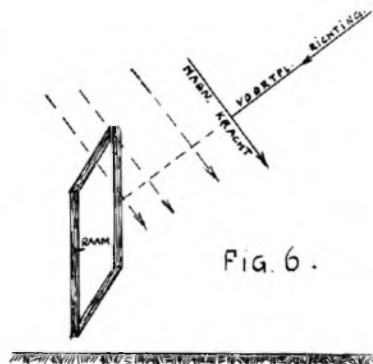
Het bovenstaande geldt alleen voor een horizontaal zich voortplantende golf.

Treft daarentegen de golf in een schuine richting op het raam, dan is het er anders mee gesteld. Dit geval zal zich b.v. voordoen bij een golf, die na terugkaatsing tegen de Heaviside-laag het ontvangraam treft (fig. 5). Is deze golf normaal gepolariseerd, d. w. z. liggen de magnetische krachtlijnen in een horizontaal vlak, dan is het geval niet wezenlijk verschillend van dat bij een horizontale

voortplantingsrichting. Echter vertoont juist dergelijke in schuine richting binnekomende golven bijna steeds een verticaal gepolariseerde magnetische component, die natuurlijk loodrecht op de voortplantingsrichting staat, zooals in fig. 5 geteekend; strikt genomen zijn de krachtlijnen in dit geval niet verticaal, zooals uit de figuur blijkt, maar we blij-

ven ze toch verticaal noemen ter onderscheiding van de horizontaal gepolariseerde. Is het ontvangraam geplaatst in den stand, waarin het in fig 5 geteekend is, dan kunnen de magnetische krachtlijnen daarop geen invloed uitoefenen daar zij de draden niet snijden. Wordt het raam echter loodrecht op deze richting gesteld, daarbij draaiende om een verticale as, (fig. 6), dan ziet men, dat nu de bovendraad eerder getroffen wordt dan de onderste draad, zoodat in het raam een stroom optreedt. We krijgen

dus dit resultaat: is een golf abnormaal gepolariseerd, en komt zij bovendien in een schuine richting binnen, dan hoort men niets, wanneer het raam in de richting van den zender staat, en treedt het geluidmaximum op, wanneer het raam loodrecht op die richting wordt gesteld, dus juist het omgekeerde van wat een normaal gepolariseerde golf vertoont. Het is op dit verschijnsel, dat wij doelden, bij het voorstellen van de proefneming op blz. 2 van R.W. no. 36. Het fading-effect zou wel eens het gevolg kunnen zijn van een draaiing van het polarisatievlak als gevolg van de spiegeling of breking tegen de Heaviside-laag.

SMITH & HO
KEIZERSGRACHT
TELEFOON

De uitvoering

B
L
O
E

Toch
Fl.

Vraagt grat

PENRHYN
39 Penrhyn Road
Fabrikanten
Draadlooze O

Leverantie aan den hand

OGHOUDT

6, AMSTERDAM
NY 34163

van de kleine

ROWN
JDSPEAKER

is wederom veel
verbeterd.

is de prijs slechts
33.- gebleven.

is prijsblad

V N RADIO

Kingston-on Thames

van Complete
ontvangststations

Wij leveren
alle onderdeelen voor het
zelfbouwen van draad-
looze toestellen, compleet
met gegraveerd en ge-
boord eboniet paneel,
mahoniehouten kast en
constructie-
teekeningen

el en aan particulieren

Van het standpunt van richtingzoeker uit bekeken, zou dus een zender, die een dergelijke golf uitzond, precies 90° verkeerd gepeild worden! En dit komt in de praktijk meermalen voor; het is juist een der kenmerkende eigenschappen van het nachteffect. We moeten dus aannemen, dat na zonsondergang een overheersende verticaal gepolariseerde magnetische kracht zijn invloed doet gelden.

Van groot belang voor een goede verklaring van alle nachteffectverschijnselen is nog het volgende:

Een horizontaal zich voortplantende golf, of liever gezegd, een golf, die het oppervlak van de aarde volgt, kan nimmer een verticaal gepolariseerde magnetische kracht hebben, althans niet op een eenigszins grooten afstand van den zender. Want gesteld, dat deze kracht aanvankelijk wel aanwezig was, dan zouden de magnetische krachtlijnen het oppervlak van de aarde snijden, immers ze

staan loodrecht op dat oppervlak. Nu weten we, dat het gevolg daarvan is, dat in de aarde wervelstromen ontstaan, die hun energie ontleenen aan die magnetische krachtlijnen. Na een betrekkelijk korten afstand te hebben afgelegd, zou de energie verteerd zijn, m. a. w. er zouden geen verticale krachtlijnen meer aanwezig zijn. Een golf dus, die ons rechtstreeks van den zender bereikt, is steeds normaal gepolariseerd, tenzij we ons zeer dicht bij dien zender bevinden. En omgekeerd: een abnormaal gepolariseerde golf kan ons slechts bereiken, wanneer zij onder een bepaalden hellingshoek den zender heeft verlaten, (de aarde daarbij als het ware loslatende), en daarna tegen de Heaviside-laag teruggekaatst wordt. We naderen ons doel: Terugkaatsing tegen de Heaviside-laag kan alleen, wanneer het donker is: het gezocht verband tusschen Heaviside-laag en nachteffect is gevonden!

(Wordt vervolgd).

Correspondentie van Lezers

Mijnheer de Redacteur.

Iedere week lees ik in uw veel gelezen blad onder Ik wensch te weten over gelijkrichters voor het laden van accu's. Ik ben zelf ook een tijd bezig geweest om zoo'n gelijkrichter, als in R.W. No. 25, staat afgebeeld, te maken en dit is mij na lang zoeken gelukt. Ik kocht een transformator van 3.5 en 8 volt 1 amp., maar dat leverde niets op, toen kocht ik er nog een transformator bij en plaatste deze in serie met den andere. Ik plaatste er 2 weerstanden ook in serie tusschen elk van 10 Ohm en kreeg toen een goed resultaat, ik kan den stroom nu regelen van 3 tot 12 volt, met 1/2 amp. laadstroom.

Wat de triller betreft, deze wilde eerst niet goed werken, steeds maar vonken, ik kan hem zoo niet stellen of hij bleef vonken. Toen heb ik een proef genomen om er iets aan te veranderen, misschien kan ik hier andere Amateurs wel mede van dienst zijn.

Ik plaatste een koper mannetje achter de triller (dus recht tegenover de gewone stelschroef) en stak daar in een staafje, (ik gebruik een gewoon afgebroken stalen boutje) en nu kan ik hem fijn afstellen tot ik een gelijkmatig gezoem hoor en het vonken is weg. Ik kan niet anders zeggen, dan dat hij nu schitterend werkt.

Hopende u hiermede van dienst te zijn geweest.

Hoogachtend.

K. ZUIDMEER

Rotterdam.

Geachte Redactie.

Onlangs hoorde ik van „Radio-Paris” dat er foto's verkrijgbaar waren van het bekende strijke.

Op mijn desbetreffend schrijven kreeg ik eenige brieven waaronder ook een circulaire, waarin vermeld wordt dat een serie foto-kaarten verkrijgbaar zijn van:

Groupe dans l'auditorium.

Monsieur Victor Charpentier,

chef des services artistiques.

Mademoiselle Jenny Joly, violoniste.

Mademoiselle Jane Tronche, violoniste.

Mademoiselle Lucienne Radisse, violoncelliste.

Mademoiselle Lucie Dragon, flutiste.

Monsieur Marcel Laporte, (Radiolo).

Monsieur Marcel Briclot, pianiste.

Monsieur Maurice Camot, pianiste.

Monsieur Georges Grécourt, organiste.

Deze serie van 10 stuks kost voor het buitenland 5 fr. 50, vooruit te betalen per cheque of postwissel aan het adres te Parijs.

Misschien kan ik andere amateurs hiermede nog van dienst zijn. Inmiddels

Hoogachtend.

Den Haag.

Ir. L. A. GIMBERG Jr.

I.R.T.A.

Bij de opgave der Stands in No. 37 komt voor Segers, Maastricht. Deze naam is niet juist en moet zijn J. H. J. Zeguers.

In antwoord op de vele aanvragen om inlichtingen van amateurs, welke hun toestellen ter expositie beschikbaar willen stellen, berichten wij hiermede dat het tot ons leedwezen onmogelijk is, nu reeds den juiste datum van inzending te bepalen.

Zoodra wij dit met zekerheid kunnen doen, zal H.H. inzenders een circulaire worden toegezonden, waarin behalve de datum, eenige inlichtingen omtrent de wijze van vervoer, enz., zullen worden vermeld.

Adm. I.R.T.A.

Laboratorium

Electrotechnisch Handelsbureau Detha, Woerden.

Wij ontvingen een nieuwe, uit metaal vervaardigde lamphouder. Deze, een combinatie van vensterring en ebonieten lampvoet, wordt aan de frontplaat bevestigd, terwijl de metalen bus kan worden geaard. De lamp, hoewel nu geheel beschermd in het toestel ingebouwd, blijft toch steeds zichtbaar en gemakkelijk te bereiken. De zwaar vernikkelde rand maakt den lamphouder tot een sieraad voor het toestel en daar zoowel buis- als kogelvormige lampen in den houder passen, is deze werkelijk een te waardeeren artikel.

Tevens wordt voor amateurs die een houten frontplaat gebruiken eenzelfde, doch geheel van eboniet vervaardigde lamphouder, in den handel gebracht.

Verloopfittingen.

Bij de groote verscheidenheid van lampen, hier in gebruik, zijn verschillende typen die niet meer verkrijgbaar of gefabriceerd worden. We noemen b.v. de Siemens Schottky-lamp, waarvan duizenden in omloop zijn. Raakt zoo'n lamp defect dan moet soms een geheel toestel gesloopt worden, teneinde een ander voetje in te zetten.

Een verloop-fitting, die het mogelijk maakt de oorspronkelijke voet zonder meer geschikt te maken voor gebruik van andere lampen als Philips, S.F.R. enz., is dus als een ware uitkomst te beschouwen.

Ook verloop-fittingen voor Philips op Telefunken en Telefunken op Philipslampen kunnen worden geleverd.

Fa. Jean H. Leenders, Steyl-Tegelen.

Honigraatspoelen.

Van deze fa. ontvingen wij een monster van de door haar vervaardigde honigraatspoelen.

De keurig gewonden spoel is gemontereerd met celluloid band op een ebonieten blokje met vernikkelde stekerpennen. De afwerking laat niets te wenschen over, terwijl de werking uitstekend genoemd mag worden.

Amplia l.f. transformatoren.

De zelfde fa. stuurde ons een Amplia-laagfrequent-transformator, met welks werking wij buitengewoon tevreden zijn. De constructie is zeer soliede, terwijl de goed gedimensioneerde kern al dadelijk

verraadt dat de Amplia tot de betere merken behoort. De windingsverhouding is 1 : 4, secundair 12.000 windingen.

N. V. L. Zélander's Electro-Techn. Handelsvennootschap Amsterdam.

Ethophone V.

Van bovengenoemde N.V. ontvingen wij ter beproeving een compleet 4 lamps ontvangtoestel van haar Engelsch Huis Burndeft Ltd., met bijbehorende Ethovox-luidspreker. Wij komen hierop nader terug.

Allen Bradley Co. Milwaukee (Wise) U.S.A.

Accu-schakelaar.

De uiterst kleine afmetingen van deze enkelpolige Bradley-switch stempelen haar tot een ideale en praktische schakelaar voor frontplaat-montage. Een koperen doosje met een diameter van $2\frac{1}{2}$ c.M. en een diepte van minder dan 2 c.M. bevat de contactveeren. Bevestiging kan op elke frontplaat van max. 0.8 m.M. dikte geschieden door het aandraaien van een enkele snoer.

Door het, door de fraai vernikkelde moer heenstekende handeltje in te drukken of uit te trekken, wordt resp. de gloeistroomkring gesloten of onderbroken.

Het geheel is keurig afgewerkt, zooals trouwens alle Bradley-onderdeelen en goed verpakt.

Fa. Koopman & Co., Amsterdam.

Nife-accumulatoren.

Van deze fa. ontvingen we een Nife-accu met een capaciteit van 22 a. u. en een spanning van 4.8 Volt bij een gemiddelde ontladstroom van 2.75 amp.

We komen hier echter binnen eenigen tijd op terug.

Fa. N. A. & J. W. Meyer, Schoonhoven.

Variabele condensatoren.

Deze voor inbouw bestemde condensator heeft een max.-capaciteit van 0.0005

mf. Tusschen een ebonieten dek en bodemplaat bevinden zich de uit zink vervaardigde platen, waarvan de draaibare op deugdelijke wijze zijn gelagerd; terwijl een dun koperen veertje tusschen rotor en een der aansluitklemmen een duurzaam-contact waarborgt. De rotor is tevens voorzien van een stuit-inrichting en zoo geconstrueerd dat hij, hoewel niet uitgebalanceerd, toch steeds den vereischten stand blijft behouden.

De condensator wordt door een strook celluloid (tusschen de beide ebonieten platen) omspannen, waardoor indringen van stof en event. daardoor veroorzaakte lekkage voorkomen worden. Hij is voorzien van een losse schaalverdeling van zwart celluloid en een ebonieten knop met vernikkelden wijzer, terwijl 3 schroeven voor bevestiging zijn bijgevoegd.

Opbouw-condensator.

Dit type verschilt slechts met het bovenomschrevene, doordat de aansluitklemmen zich hier op de bovenplaat bevinden, evenzoo een klein vernikkeld gradenboogje. De ebonieten knop is aan een draaibaar armpje bevestigd, waarvan het andere einde dienst doet als wijzer.

Beide typen zijn alleszins betrouwbare condensatoren.

Tech. Bur. „RADIO” Gebr. PRINS, v.h. Nijman & Co.
Spec. Electriche Huis- en Radio Installaties
HARTENSTRAAT 2a, AMSTERDAM - TEL. 46181

Speciale aanbieding in dubbele KOPTELEFOONS 2×2000 Ohm
f 5.90 per stuk. Gegarandeerd goede werking
Uitgebreide sorteering Radio-onderdeelen steeds voorradig

De aftakbare honigraatspoel
der Ned. Radiowerken Doorn

„AFTAKSPOEL” is een vinding die in
een behoefte voorziet

Ontvangst met Binnenshuis-Antenne's

door J. v. d. MEER.

HETZIJ uit louter onderzoekingslust, hetzij door omstandigheden die het plaatsen van een dak-antenne onmogelijk maakten, groot is de verscheidenheid van proeven welke door amateurs genomen zijn, ten-einde aan het antenne-vraagstuk een zoo goed mogelijke oplossing te geven.

Nu kunnen wij helaas geen nieuwe middelen geven dan de reeds beschrevene, zoodat dit artikel weinig nieuws zal brengen, toch zal een kort resumé van de reeds in gebruik zijnde hulp-antenne's den beginnenden amateur ongetwijfeld van dienst zijn.

Ontvangst op twee aardleidingen.

Beginnende met de, vrijwel in ieder huis aanwezig zijnde gas- en waterleiding, kan men op zeer eenvoudige wijze een hulp-antenne maken, waarop elk ontvangtoestel kan worden aangesloten.

De waterleiding wordt op de gewone manier, door middel van een draad aan de aardklem van den ontvanger bevestigd. In de verbinding gasleiding-ontvanger daarentegen moet, indien de primaire kring van den ontvanger niet is voorzien van een variablen serie-condensator, een condensator van 0.001 of 0.0005 microfarad geplaatst worden.

De telefonie en seinen op een met een dergelijke antenne uitgeruste ontvanger, zijn zonder versterking zeer zwak, maar daarentegen ook vrijwel zonder storing.

Proeven hebben bewezen dat als men op een gewone antenne signalen ontvangt met sterkte 100 en storingen 100, dit op bovenomschreven antenne een verhouding heeft van 20 tegen 1.

De Ducon.

Een in Amerika zeer gewild hulpmiddel is de Ducon. Dit instrument wordt aangesloten op de lichtleiding aan stopcontact, lampfitting e.d. Aan een paar klemmen worden dan resp de antenne- en aardesnoeren van het ontvangtoestel verbonden.

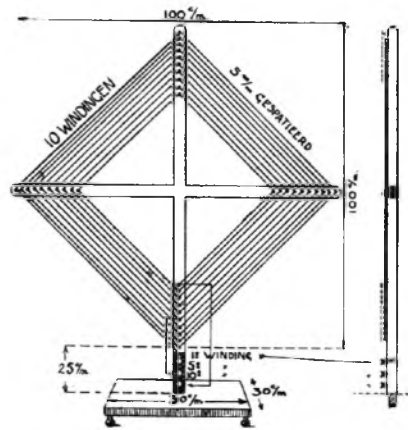
De Ducon bestaat uit twee kleine vaste condensators, deze hebben een grootte van 0.0005 mf. (rood) en 0.00015 mf. (zwart) en zijn ingebouwd in een hardgummi huisje.

Van veel belang is het om eerst uit te probeeren aan welke van de twee de antenneklem van het toestel moet worden aangesloten. Alle golven zal men op deze antenne kunnen bereiken met prim. condensator parallel, evenwel is het ook hier beter deze voor de kleinere golven in serie te plaatsen.

Voor gebruik in de groote steden met hun ondergrondsche kabels, komt de Ducon niet tot haar recht, doch aangesloten op een bovengrondsch net, zoodals men deze dikwijls buiten de steden aantreft kan men er goede resultaten mede behalen.

De Raamantenne.

De raamantenne is wel de meest bekende vervangster der buitenshuis-antenne. In velerlei vormen en afmetingen gemaakt en beschreven, werd zij al spoedig zoo populair, dat zelfs leeken bij het zien van dit instrument, hiervan de bestemming weten te vertellen.

Constructie-tekening van een raamantenne voor een golflengte-bereik van 300—1000 Meter.

In principe bestaat een dergelijke antenne uit eenige windingen koperdraad, welke op een vierkant, rond of anderzins raam zijn gespannen. De uiteinden van

deze draad worden aangesloten op de secundaire kring van den ontvanger, als dit een inductief toestel (dus met drie spoelen) is, en op de prim. spoel van een primair toestel en zoo, dat het raam in serie met de spoel staat.

Bij ontvangst zal men dan ondervinden, dat indien het vlak van het raam naar het seinende station gericht is, de seinen het sterkste zullen doorkomen.

Draait men het raam langzaam uit dezen stand, dan zullen de signalen minder sterk worden waargenomen en zal het geluid geheel verdwijnen wanneer het vlak rechthoekig op de richting van het seinende station staat. Dit komt doordat dan de beide opstaande zijden tegelijk door de aethertrillingen worden getroffen, waardoor dus de in die zijden opgewekte stroompjes, doordat zij even sterk en op hetzelfde moment van boven naar beneden en omgekeerd loopen, elkaar opheffen.

Ook de ontvangst met deze antenne's voldoet veel minder dan met een dakantenne. Heeft men er het geld voor over dan zal men door toevoeging van hoog- en laagfrequentversterking dit euvel kunnen verhelpen en wordt de ontvangst zoo goed dat zij in vele gevallen boven die met gewone antenne te prefereren is.

Ten eerste toch zal uit den aard der zaak lang zooveel storing niet worden ondervonden en ten tweede wordt door het richteffect van het raam een veel grooter selectiviteit verkregen.

Wil men een vlak raam maken dan doet men goed de windingen te spatieeren, dus met eenige tusschenruimte naast elkaar te leggen, zoodat de capaciteit van het raam zoo klein mogelijk blijft.

Een betere oplossing is te zien in onderstaande figuur.

Hier zijn de windingen zgn. capaciteitsvrij gewikkeld, hetwelk verkregen wordt door tusschen de even en oneven windin-

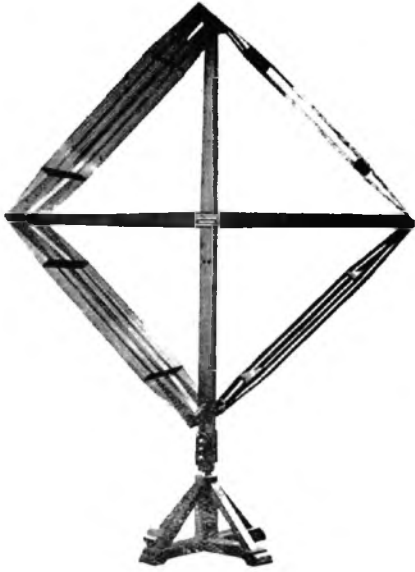

A. E. GERRETSEN

ELECTRO-TECHNISCH
RADIO BUREAU

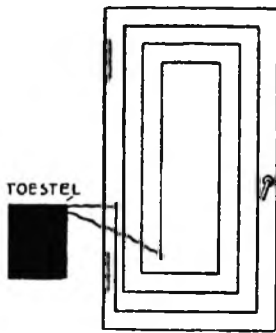
Nassaukade 338, Amsterdam. Tel. 28711

gen eenige strookjes eboniet te plaatsen. (Zie foto.)

De twee wikkelingen worden voor groote golven in serie- en voor kleinere parallel geplaatst.

Ook op nog eenvoudiger wijze is een goede raamantenne te construeeren, heeft men b.v. in zijn kamer een deur welke over een hoek van 180 graden kan draaien, dan kan deze in een bij uitstek goed raam herschape worden. Hoe dit moet geschieden is in de volgende teekening duidelijk weergegeven.

Men kan bij raam-ontvangst ook aardverbinding toepassen, maar zal dan bemerken dat het richt-effect van het raam verloren gaat, doch dat de geluidsterkte grooter wordt. Bij een dusdanige schakeling wordt het raam aan de antenne-klem van den ontvanger verbonden en de aarde aan de aardklem. Dit geldt zoowel voor inductieve- als directe ontvangst.

Ontvangst op telefoonlijnen.

Is men op een telefoon-net aangesloten dan zal men, mits de draden boven-

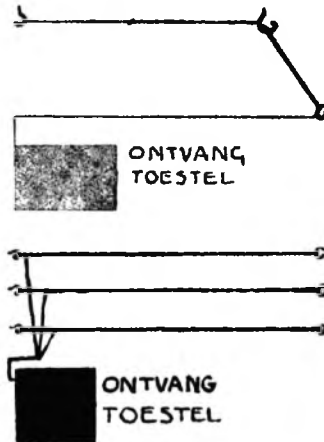
gronds gaan, hiervan met succes gebruik kunnen maken.

De ontvangst laat in de meeste gevallen niets te wenschen over en kan ruimschootsch wedijveren met de ontvangst op een dak-antenne. Voor ontvangst moet de primaire condensator in serie met de telefoonlijn geschakeld worden.

Helaas (gelukkig) is men in de groote steden bezig dit bovengronds net te doen verdwijnen en wordt dit door een ondergronds vervangen. De ontvangst hiermede is echter beduidend zwakker en staat vrijwel gelijk aan die met twee aardverbindingen.

Kamer-antenne's.

Door een koperdraad (kan ook schellen- of ijzerdraad zijn) volgens een der onderstaande fig., op eenige isolatoren langs het plafond te bevestigen is een dergelijke hulpantenne spoedig gemaakt.

Veelal zal echter een kleine antenne op zolder, welke met een draad die door het geheele huis kan loopen is verbonden, betere resultaten geven.

Dikwijls heeft men kunnen lezen, dat met zoo'n antenne zulk een uitstekende ontvangst werd verkregen, dat zij in sommige gevallen de ontvangst op normale antenne overtrof. Dit zijn echter uitzonderingen.

Het is het niet mogelijk een vaste regel te geven voor het bouwen van binnenshuis-antenne's. Het is als bij zooveel andere dingen, wat bij den een goed gaat voldoet bij den ander niet. Dat door meerdere amateurs diverse afwijkingen worden gebezigd b.v. de antennedraden gewonden in den vorm van spiralen, enz. wijst hierop.

Ook de in R.-W. beschreven ontvangst op schelleidingen is wel een proefneming waard. Dat zelfs ontvangst op ijzeren ledikanten, piano's, enz., die voor dit doel

LAAT UWE DEFECTE
Radio-Lampen
bij ons herstellen
 HERSTELPRIJS: f 2.75
N.V. „ELECTRA”
 Keizersgr. 324, Amsterdam

Zendingen van buiten A'dam direct te sturen aan Gloeilampenfabriek RADIUM, filiaal onzer Maatschappij, te TILBURG.

• Gelieve met het adresseeren van zendingen aan Tilburg op den naam Radium te letten.

NAAMPLAATJES
 voor **RADIO-APPARATEN**
 houden wij in voorraad,
DE NAAMPLAAT-INDUSTRIE
 (ADOLF CHOTTEL & Co.)
 AMSTERDAM

CONCERTOFOON
 SINGEL 464, AMSTERDAM
 TELEFOON 35222
De Nieuwste
Ontvangstoestellen
en toebehooren
 Vraagt nieuwe geill. Prijscourant

van den grond geïsoleerd werden, is beproefd, zegt genoeg voor de onderzoekslust van sommige amateurs.

Het is een veld waarop niet genoeg geëxperimenteerd kan worden, hoe eerder de antenne, al is het alleen maar de dak-antenne verdwenen is, des te beter zal het voor de ontvangst in het algemeen wezen.

Dat er niet veel jaren meer mede gemoeid zullen zijn, behoeft zeker niemand gezegd te worden. Maar kunnen wij dien tijd niet tegemoet komen? Stelt U voor: geen oorlogen meer van maar in het wilde weg stralende lampen van amateurontvangers, vrijwel geen tram- of andere storingen, geen ruzie met burens of huiseigenaren en dit alles ten koste van een iets minder luide ontvangst.

Is U dit geen tegemoetkoming waard?

OP DE KORTE GOLF

Een verzoek van de Fransche en Engelsche Amateurs.

Ongeveer wekelijks publiceeren wij de verschillende roepleetters van de Nederlandsche amateurstations, die in Engeland en Frankrijk gehoord worden.

De Engelsche en Fransche amateurs getroosten zich de moeite ons deze gegevens te verschaffen en verzochten ons aan de Nederlandsche amateurs om rapporten te vragen. Gaarne zouden wij van onze lezers vernemen welke roepleetters zij hooren (op de korte golf) en daarbij te vermelden het type van ontvangtoestel, versterking, binnen- of buitenantenne en datum en juiste tijd.

Wij belasten ons met de doorzending aan de betreffende amateurs.

Gehoord!

Northampton: Omr (telefonie) Oaa, Oba, Obq, Ofn, Ogg, Ohd, Oky, Onn, Ost, Oxf, Oxp, Oxq, Oxy.

New Southgate: Ofn, opc.

Door M. G. L. Fouquart te Calais zijn

op enkele detectorlamp de volgende amateurstations gehoord.

Cq de OMR, Cq de OKA, Cq de OXQ, IJW de OHD, 8&N de OBA, Cq de OBA, ODC de OHA, OKX de OMR.

Den Helder, 6 Juli.

Geachte Redactie.

Ik heb weer op de korte golf geluisterd, en zie wel in de R.-W. dat daar veel belangstelling voor is. Ik heb eerst geluisterd van Maandag tot Donderdag, ziehier resultaat op 1 lampstoestel:

Gehoord: Ogt, Oxw (telefonie) Ijw (zuiveren onged. toon), OBa, Onn, Ohy, 8bs, 8nn.

Rapport van Vrijdag 4 Juli:

gehoord: 6xx, Ogc, 8ro, 8do, 2b2 (prachtig Engelsche telefonie 160 Meter).

Rapport van Zaterdag 5 Juli.

Gehoord: 5.50 p.m. Ozn, 11.17 p.m. Ogm, 11.18 p.m. Ofn, 11.30 p.m. Oxf, 11.31 p.m. 2sh, 11.32 p.m. Okf hr Ohy wilt u s.v.p. 10 min. wachten, 11.35 hoorde ik Finland ook op 1 lamp Cqcq here 2nm

2nm —...— here Finland psc qrk?. 11.40 p.m. 2na, 11.42 p.m. g6al, 12 uur Ofn de Ohy pse qrk? 12.10 2nm de 2of, 1.20 cq de Onn, 12.21 Oba.

Nu zal ik den Zondag 6 Juli volgende week bekend maken.

Hopende vele zenders van dienst te zijn geweest teken ik

Hoogachtend,

N. J. HOEBE.

P.S. Tgm van OBa was door den Heer de Zeeuw zeer correct opgenomen.

Kortegolf-proeven van FL gedurende Juli.

Maand.	Dinsd.	Vrijd.	Zaterd.	Golfl.
7	1	4	5	115 M.
14	8	11	12	75 M.
14	15	18	19	50 M.
28	22	25	26	25 M.
	29			

Tijd G.M.T.

0500—0510

0515—0525

0530—0540

0545—0600

1500—1515

1520—1535

2100—2115

2120—2135

letter

ffff

hhhhh

ffff

hhhhh

ffff

hhhhh

ffff

hhhhh

Bij de Amateurs

Geachte Redactie!

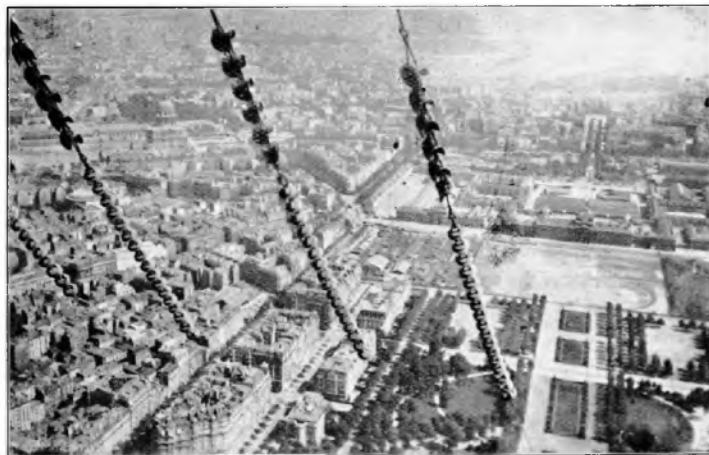
In aansluiting op het interessante artikelje van den heer Heymyer v. Heem-

de top van den Eiffeltoren naar beneden loopt.

Zooals duidelijk te zien is, laat de isolatie niet veel te wenschen over. Hopende

WelEd. Heer,

Hierbij zend ik U een kiek van twee mijner kinderen, terwijl zij luisterende waren naar het kinderuurkje van Mevr. van

stede, waarin hij een beschrijving geeft van 't bekende station „Tour Eiffel”, zend ik U hierbij een foto van het bovenste gedeelte van de geweldige antenne, die vanaf

dat U ook anderen hiermede een plezier kunt doen verblijf ik

Den Haag.

Hoogachtend,

H. L. A. GIMBERG.

15

Dijk, uitgezonden door de N.S.F. Dat zij het op prijs stellen kunt U wel aan de gelaatsuitdrukking zien. Hoogachtend, Rotterdam. J. P. M. v. d. BROEKEN.

Dubbele Vario-meter-ontvanger met Drielamps Laagfrequentversterker.

De hier afgebeelde radio-installatie, samengesteld uit prima onderdelen, en uitgerust met drie lamp laagfrequentversterking en Brown Luidspreker, voldoet, zoowel voor de Engelse als Hollandsche muziekstations, uitstekend. Het geluid is van dergelijke sterkte, dat Londen, New-Castle, enz., Hilversum duidelijk zonder versterking te volgen zijn, met een sterkte, welke op ongeveer twee à 3 Meter afstand van de „Brown” als goed neembaar is te noemen. Met de drie lamp versterking is het geluid geweldig en bijna door twee verdiepingen heen nog te volgen. Het groote toestel is zelf ontworpen Deventer, Mei 1924.

en gemonteerd, en dusdanig uitgerust, dat met een kleine wijziging direct op ho-

lende systemen direct beoordeeld kan worden.

nigraatontvangst overgeschakeld kan worden, zoodat de sterkte van de verschil-

de kinder-vertellingen van de Hilversum-sche omroep.

De Vario-meter zijn van de „Nederlandsche Radio-Industrie”, voor 'n meetbereik van 300 tot ongeveer 1800 Meter golflengte gewikkeld, waarvoor de verschillende schakelaars op de heele of halve capaciteit der spoelen dienen. De condensatoren zijn van de firma Boosman en zijn „General Radio's” met fijnregeling. Lampen alle Philips hoogvac.

Het ventje op de photo luistert met alle aandacht, ondanks luchtstoringen, naar

H. M. AKKERMAN.

Ik wensch te weten!

J. H. Pey, Echt. Een schema, alsmede beschrijving van een inductief toestel met h.f.versterking kunt U vinden in No. 4. Voor h.f. is geen kristal noodig, dit kunt U zelfs niet eens als zoodanig gebruiken. Een kristal wordt gebezigd als defector en kan in combinatie met hoog- of laagfreq.versterking gebruikt worden. Het maakt, behoudens een verschil in prijs, niets uit of U voor Uw antenne geïsoleerd of wel ongeïsoleerd draad gebruikt.

Gas en Water, Amsterdam. Dank voor Uw inlichting.

J. J. M. de V., den Haag. Uw schema v. d. zendende golfmeter is niet in orde. U hebt den golfmeterkring kortgesloten. Zie rubriek resp. vorig No. Het vonken zal dan ook wel verdwijnen. Er is niets tegen dat U de ontvanglamp op de door U aangegeven manier op w.s. laat branden. De lampen moet U echter verwijderen, deze zijn nergens voor noodig. We betwijfelen echter dat U de w.s.toon kan wegwerken.

A. R. Eindhoven. Het door U gehoorde station is 2BS, Chelmsford.

J. B., Amsterdam. Uit Uw schrijven blijkt dat U het artikel niet goed hebt gelezen. De

zeefkring-windingen van beide spoelen bestaan uit 8 windingen, niet de daarop liggende golfmeterspoelen, die trouwens ook niet afgetakt worden. Uw verdere veronderstellingen zijn juist. Aantal windingen zult U moeten uitproberen, hierover kunnen we geen verdere mededeelingen doen. Zie echter artikel over de Zeefkring in No. 11, r.g.

Chr. R., Waddinxveen. De artikelenserie over moduleeren wordt voortgezet, hiervan kunt U verzekerd zijn. Indien er een normale stekker aan het snoer was, dan zou deze van een + en — teken zijn voorzien; thans heeft men het snoer gekenmerkt. Uw kaart doorgezonden.

A. G. G., Nijmegen. Het schema verbeterd retourgezonden. P.C.G.G. kunt U alleen door meerdere versterking harder maken. Vriendelijk dank voor Uw inlichtingen.

B. E., Coevorden. Brief doorgezonden.

N. J. H., Helder. Vriendelijk dank voor Uw rapporten, 73's.

J. F. S., Arnhem. De eenigste oplossing is o.i. dat U een 2½ volt zendlampje als laatste l.f.lamp gebruikt. Probeer U echter eerst nog eens met 2 parallel geschakelde Philips E lam-

pen, die U van neg. roosterspanning kunt voorzien.

H. S., Maastricht. Vriendelijk dank voor Uw gegevens, we zullen deze gaarne publiceren.

R. G., Nijmegen. 1e. Het middel is goed, doch hoe lang de rol moet wezen kunnen we niet bij benadering zeggen; het beste is natuurlijk haar zoo lang mogelijk te nemen. 2e. Een roosterlek zal zeer zeker verbetering geven, beter nog neg. roosterspanning en in welk geval de r.c. kan vervallen. De potentiometer sluit U hiertoe aan op den accu, het veranderbare contact komt aan dat einde van de secundaire winding v. d. l.f. transf. dat in normale gevallen aan gloeidraad zit. Het is ook mogelijk de spanning op beide roosters door één potentiometer te regelen, daartoe moet ook de andere (1e) transf. op deze wijze worden verbonden. Van den verderen inhoud namen we goede nota, het ligt in onze bedoeling, omstreeks September, een serie artikelen over derg. onderwerpen te plaatsen.

F. R. B., Haarlem. De beschrijving van een dergel. toestel vindt U in No. 19, blz. 13, het zal U toch zeker wel mogelijk zijn uit de daarvermelde gegevens een 2-lampstoestel te construeeren. Lukt het U niet dan zullen we U een schema doen toekomen.

**De aftakbare honigraatspoel
der Ned. Radlowerken Doorn**

„AFTAKSPOEL” geheel gemonteerd | Af 7.--
met 5 aftakkingen | B f 7.50

J. L. M. str., Amsterdam. Het schema staat in deze rubriek in vorig No.; de klemmen p.p. moet U aansluiten op de telefoonklemmen van Uw toestel, terwijl één accu en één anodebatterij gebruikt kunnen worden. Zie ook het schema v. d. 2 lampsversterker in dezelfde pag. Voor 3 lampen kunt U een 4 volts accu gebruiken, doch deze moet een capaciteit van minstens 20 amp.uren hebben.

A. B., Utrecht. U heeft gelijk de fig. zijn in dit No. afgedrukt. Uw schrijven doorgezonden.

DAT Beatrys angstig vluchtte, toen ridder P.C.H. haar Vrijdagavond woorden van liefde toeseinde en dat Radio-Paris ook al niets van een dergelijke liefde wil weten.

DAT in elke trein voor richting den Haag, een extra postwagen mederijdt om de klachten over Scheveningen te vervoeren.

DAT over geheel Europa geld wordt verzameld om een bom te doen vervaardigen, groot genoeg om dit 2e Kootwijk tot zwijgen te brengen, doch

DAT dit niet meer noodig is, nu de Fransche Regeering toestemming heeft verleend om de ontploffing voor de geluidsproeven in Scheveningen te laten plaats vinden.

DAT de revue Draadloos per draadloze draadloos wordt uitgezonden, maar niettemin wil ik een maand werken voor de opbrengst van het draad dat bij al die draadloosheid gebruikt wordt.

Dat Mevr. Antoinette v. Dijk een omroepster is, terwijl het zich laat aanzien dat de N.S.F. de zon wordt.

DAT PA5 a.s. Woensdag lieflijk glimlacht, waarom ik een waarschuwing voor mogelijke explosie boven mijn toestel ga hangen.

DAT ik U aanraad hetzelfde te doen.

SLAEPVAECK.

**De revue „Draadloos” per draadloze
van Den Haag. P.C.G.G.**

Prompt om 8 uur werd er begonnen, zoodat ik met m'n neus in den aether viel. Door storing van Vossegat was er niet veel te onderscheiden.

Om 8.10 hielden de kraaksignalen op en stemde ik bij. Veel moois was het echter nog niet, van de koren was ongeveer niets te verstaan en door het luide lachen van 't publiek sloeg de microfoon herhaaldelijk dicht. De coupletten, die gezongen werden, kwamen slecht over, doordat de muziekbegeleiding de zang overstemde. Af en toe waren een paar woorden op te vangen, doch het geheel leek niets op de grappige revue van Ter Hall.

9 uur. Plotseling een doodsche stilte, die even later verbroken wordt door de mededeeling van P.C.G.G. dat de lijn waarschijnlijk verbroken is.

Dan hoor ik een paar keer het ingesprek-signaal en ineens weer muzick. Geen revue, oh neen, het is de wel-bekende gramafoon van P.C.G.G.

Ook dit duurt maar kort, want na een kwartier is de storing weer opgeheven, en wordt de geheele revue vlot afgewerkt. Het kwam mij voor, dat het laatste gedeelte iets beter was; o.a. de demonstratie op het toneel van een radio-toestel door Buzziau kwam vrij goed over. Veel goeds kunnen wij van de opvoering niet zeggen. M.i. was de gebruikte microfoon niet voor dergelijk werk geschikt. Zoolang er één persoon sprak ging het wel, doch het geluid van meerdere personen tegelijk kwam als een schor geluid over.

LUYSTERVINCK.

Uit voorraad leverbaar alle

„Nutmeg” Onderdeelen

der

Hart & Hegeman Mfg. Co.

Zie de beschrijvingen in No. 38

van dit blad

Binnen enkele weken verschijnt onze nieuwe geïllustreerde Prijs-courant, die op aanvraag gratis -- -- wordt toegezonden -- --

HANDEL RABAT

A. F. M. Hazelzet, Rotterdam

Steiger No. 9 - Telefoon 3114

Opgericht 1890

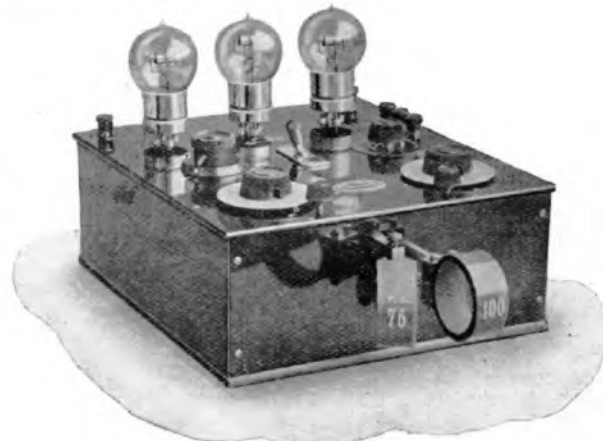
NOEM »RADIO-WERELD« BIJ BESTELLING
AAN ADVERTEERDERS

Instrumentenfabriek VAN KLAVEREN & Co.

GERARD SCHAEPSSTRAAT 8, AMSTERDAM - Telefoon 34824

*Een lamp Hoogfrequent !!
Een lamp Detector !!
Een lamp laagfrequent !!*

Het ontvangtoestel welk
aan alle eischen voldoet

Buitengewone
geluidsterkte,
keurige afwerking,
van de beste
materialen
vervaardigd

Vraagt onze
PRIJSCOURANT

Type HLf prijs f115.--

*Wij vervaardigen alle toestellen, van de eenvoudigste
tot het meest geperfectioneerde.*

IEDER AMATEUR

weet het, dat het beste en Goedkoopste
ADRES is voor zijn RADIO-Onderdeelen bij:
SAL. LIERENS, Jodenbreestr. 3, A'dam

Engros - Detail - Export

Telefoon 41780 - Filiaal: 2e Leliedwaarsstraat 18

VERANDERING OMROEP.

Alle seintijden zijn in Amst. Zomertijd aangegeven.

DAGELIJSCH OMROEP.

1.15—1.20	vm.	Nauen, 3900 M., Int. Tijds.
8.—8.20	„	Eiffeltoren, FL, 2600 M.
8.15—8.30	„	A'dam, PCFF, 2125 M., Ned. Weerbericht.
10.—10.15	„	A'dam, PCFF, 2125 M., Ned. Pers.
10.15	„	A'dam, PCFF, 2125 M., Tijds.
10.20	„	Berlijn, 420 M., Marktbericht.
11.10	„	Vossegat, Bé, 1050 Meter, Weerbericht.
11.15	„	A'dam, PCFF, 2125 M., Koersen.
11.30—11.35	„	A'dam, PCFF, 2125 M., Pers.
11.45	„	Norddeich, KAV, 1800 M., Weerbericht.
11.45—11.55	„	A'dam, PCFF, 2125 M., Ned. Pers.
12.15—12.30	„	A'dam, PCFF, 2125 M., Pers.
12.20	„	Parijs, FL, 2600 M., Weerber.
12.20	„	Brussel, BAV, 1100 M., Weerbericht.
12.30	„	Vossegat, Bé, 1050 M., Ned. Weerbericht.
1.05	„	Radio-Paris, 1780 M., Conc.
1.05—1.20	„	A'dam, PCFF, 2125 M., Pers.
1.15	„	Berlijn, 420 M., Tijds.
1.15—1.20	„	Nauen, 3900 M., Int. Tijds.
1.20	„	Haeren, OPO, 1300 M., Weerbericht.
1.25—2.15	„	Königsw.hausen, LP, 2700 M., Nieuws.
1.30—2.45	„	A'dam, PCFF, 2125 M., Beurs.
3.—3.30	„	A'dam, PCFF, 2125 M., Ned. Pers.
3.20	nm.	Königsw.hausen, LP, 2700 M., Nieuws.
4.15—4.30	„	A'dam, PCFF, 2125 M., Ned. Pers.
4.30	„	A'dam, PCFF, 2125 M., Tijds.
5.—5.20	„	Parijs, FL, 2600 M., Beurs.
5.10	„	Brussel, BAV, 1100 M., Weerbericht.
5.20	„	Radio-Paris, 1780 M., Conc.
5.20—6.20	„	Brussel, SBR, 265 M., Conc.
5.50—7.20	„	Berlijn I, 430 M., Concert.
6.05	„	Parijs, SFR, 1780 M., Nieuws.
6.10	„	Haeren, OPO, 1300 M., Weerbericht.
6.50—7.05	„	Parijs, FL, 2600 M., Beurs.
7.30—8.10	„	Parijs, FL, 2600 M., Concert.
7.40—8.20	„	Königsw.hausen, LP, 2700 M., Concert.

8.—	n.m.	Vossegat, Bé, 1050 M., Ned. Weerbericht.
8.20	„	Parijs, FL, 2600 M., Weerb.
8.20—10.20	„	Brussel, SBR, 265 M., Conc.
8.20—10.20	„	Berlijn, 430 M., Concert *)
8.50—11.50	„	Engeland, Div. stations, Concert.
9.20	„	Radio-Paris, 1780 M., Conc.
9.35	„	Leipzig, 450 M., Concert en Nieuws.
11.05	„	Norddeich, KAV, 1800 M., Weerbericht.
11.30	„	Parijs, FL, 2600 M., Weerber.
12.03	„	Parijs, FL, 2600 M., Int. Tijds.

OMROEP OP VERSCHILLENDE DAGEN

ZONDAG.		
12.20—1.20	nm.	Königsw.hausen, LP, 2700 M., Concert.
1.05	„	Radio-Paris, 1780 M., Conc.
3.—6.—	„	Den Haag, PCGG, 1070 M., Concert.
3.20—5.20	„	Londen, 2LO, 365 M., Conc.
4.20	„	Berlijn, 420 M., Kindervoordr.
5.05	„	Radio-Paris, 1780 M., Conc.
6.20—7.20	„	Berlijn, 420 M., Concert.
8.—10.30	„	Hilversum, NSF., 1050 M., Concert.
9.20	„	Radio-Paris, 1780 M., Conc.
MAANDAG.		
7.15—8.30	„	Hilversum, NSF, 1050 M., Kindervoorrtje.
9.—10.—	„	Den Haag, PCGG, 1070 M., Concert.
DINSdag.		
8.—10.—	„	den Haag, PCUU, 1050 M., Concert.
8.20—9.20	„	Eberswalde, 2700 M., Conc.
8.50	„	Parijs, Pet. Parisien, 340 M., Concert.
WOENSDAG.		
4.20	„	Berlijn, 420 M., Kindervoordr.
8.—10.—	„	A'dam, PA5, 1050 M., Conc.
DONDERDAG.		
8.20—9.20	„	Eberswalde, 2700 M., Concert.
8.30—10.—	„	Den Haag, PCGG, 1070 M., Concert.
8.50	„	Parijs, Pet. Parisien, 340 M., Concert.
VRIJDAG.		
6.20—7.20	„	Berlijn, 420 M., Concert.
8.50	„	Parijs, Pet. Parisien, 340 M., Concert.
9.—10.—	„	Hilversum, N.S.F., 1050 M., Concert.

ZATERDAG.

10.30—11.30	vm.	A'dam, PCFF, 2125 M., Beurs.
7.50—8.50	nm.	Groningen, GEMA, 1050 M., Concert.
8.30—10.—	„	Ymuiden, PCMM, 1050 M., Concert.

*) Wordt tegelijkertijd door Königswusterhausen met groter energie op 645 Meter uitgezonden

ENGELSCHE OMROEPSTATIONS.

DAGELIJKS.

3.50—4.50	nm.	Cardiff, 5WA, 350 M.
		Manchester, 2ZY, 375 M.
		Aberdeen, 2BD, 495 M.
		Nw. Castle, 5NO, 400 M.
		Bournemouth, 6BM, 385 M.
		Glasgow, 5GS, 420 M.
		Birmingham, 5IT, 475 M.
		Sheffield, 303 M., allen Conc.
5.20	nm.	Londen, 2LO, 365 M., voor dames.
5.50	„	„ „ „ „ „ voor kinderen.
7.20	„	„ „ „ „ „ voor nieuws.
7.50—10.50	n.m.	Alle stations Concerten.
7.20		Alle stations tijdsein.
9.50		Alle stations tijdsein.

Deze stations hebben elken avond pauze:
Londen 6.35—7.20.
Manchester 7.35—8.05.
Bournemouth 7.50—8.20.
Birmingham 8.35—9.05.
De 3 overigen 9.20—9.50.

ZONDAG.

3.20—5.20	nm.	2LO, Concert.
8.50—10.50	„	Alle stations Concert.
10.20	„	Alle stations tijdsein.

Programma's der Concerten

Programma „Radio-Paris”, Parijs.

VRIJDAG 11 JULI.

1.05 nam. Radioconcert door het tzigane-orkest van Radio-Paris.
Quo Vadis (Le baiser d'Eunice), Jean Nougues; Celebre serenade espagnole, Albeniz; Pirotot ey bouquet, Haring; Baisers de mai, valse, M. Daras; Saltarello, Lacomme; Frisson d'ailes, Delamarche; Roses Fanees, J. Rico; Aubade, Luigini; Premiere etoile, valse intermezzo, H. Mouton; Invocation, G. Beaume; L'Estudiantina qui passe, F. Popy; Danse tzigane, D'Arbor & Andolfi; Anniversaire, F. Fourdrain; Prima spada, marche espagnole, R.

Voor Radio-Telefonie en andere Radio-doeleinden **VARTA**-Accumulatoren de Beste en meest betrouwbare.

Boisshot; La tracewska, mazurka russe, G. Fosse.

5.05 nam. Radioconcert met medewerking van de solisten van „Radio-Paris”.

Arabesque en ut, piano, Schumann; Clarinette; Reverie, viool, Vieuxtemps; Ruisseau d'argent, piano, Spindler; Clarinette; Monoloog door Radiolo; Caprice viennois, viool; Kreisler; Pieces d'enfants, piano, Mendelssohn; Clarinette; Concerto, viool en piano, Glazounow, Allegro, Andante & final.

8.50 nam. Lezing over 't algemeene werk voor het kind.

9.20 nam. Radioconcert met medewerking van Madame Juliette Dorcel.

Adoration, Filippucci; Aria, fluit, Pergolese; Ave Maria, Gounod, zang: Mme Jul. Dorcel; Extase, L. Ganne; Angelus, viool, B. Godard; Meditation, G. Greccourt; Piege, violoncelle, G. Faure; Pastorale, Perilhou; Air de la redemption, C. Franck, zang: Mme Juliette Dorcel; Le sommeil de l'enfant Jesus, H. Busser.

10.20 Radiodansmuziek door de jazz-band „Buddie Gilmore”.

ZATERDAG 12 JULI.

1.05 nam. Radioconcert door het tzigane-orkest van Radio-Paris.

5.20 nam. Radioconcert: Overture des cloches de corneville, Planquette; Zang: Sur le lac, Barcarolle, A. Brody; Andalouse, fluit, E. Pessard; Monoloog door Radiolo; Sevillane, viool, Léo Sachs; Entracte de la petite bohème, Hirschmann; Berceuse de jocolijn, violoncelle, B. Godard; Zang: Scenes hongroises, Massenet.

9.20 nam. Gala, Radioconcert, georganiseerd door het dagblad „Le Matin” met medewerking van artisten van de Parijzer theaters en concerten.

ZONDAG 13 JULI.

1.05 nam. Radioconcert door het tzigane-orkest van Radio-Paris, onder leiding van Mario Cazes.

5.05 nam. Radioconcert: Feest van den „Al-sace”.

9.20 nam. Radioconcert: Fragmenten uit „Het regimentsmeisje”, opera-comique van Donizetti.

10.20 nam. Radiodansmuziek door het speciale dansorkest van Radio-Paris, onder leiding van Mario Cazes.

MAANDAG 14 JULI.

1.05 n.m. Radioconcert door het tzigane-orkest van Radio-Paris.

Coquette Enigme, Air de ballet, G. Berry; La fontaine du Bonheur, V. Dijk; Vision Paienne, Grieksche dans, G. Fosse; Petit Pierrot, E. Marneur; Bambolina, F. Lehar & Letorey; Le Kashmiri, Foudrain & Delsaux; Propos Tendres, Air de Ballet, M. Gracey; Menuet, J. Mommaert; Largo, F. Casadessus & Senechal; Ruses d'indiens, Ackermans; Automne, Roger Weiller; Barcarolle Venitienne, P. Fauchey; Romance, E. Nerini; Chanson du nid, J. Porret; Divertissement, P. Fauchey.

5.05 n.m. Radioconcert met medewerking van de solisten van „Radio-Paris”.

Overture Patriotique, Mehul; Aux morts pour la patrie, Woorden van Charlos Peguy, Zang, H. Fevrier; Sandre et meuse; Chant du 14 Juillet, Zang, Gossec (1792); Romance Patriotique, Violoncello, Devienne (1794); Hymne a la Fraternite, Cherubini (1792); Hymne a la Paix, Zang, Lesueur (10 mossidor); Hymne a la Liberte, Gossec (1792); La Marseillaise, zang, Rouget de l'Isle.

9.20 n.m. Indrukken naar het leven van den avond van den 17en Juli (Vue de Montmartre).

DINSDAG 15 JULI.

1.05 n.m. Radioconcert met medewerking van Madame Briardi.

Allegro de la Premiere sonate, piano, Mozart; La traversee heureuse, viool, F. Schnitt; Scherzino, Clarinette, Frugatta; Passepied, viool, Laparra; Conte du prince et de la Bergere, zang: Mme Briardi, Bagnoli; Monoloog door Radiolo; Berceuse tendre, viool, L. Lacette; Melodie sur une etude, Clarinette Schumann; Le Cycliste,

piano, H. Ribollet; Danse bretonne: La derobee, zang: Mme Briardi; Aubade provencale, viool, Cooperin; Deuxieme sonate, Clarinette, Haendel; 1e Mouvement de la sonate en la Bemol, piano, Weber.

9.20 nam. Litteraire-avond.

10.20 nam. Radio-dansmuziek door het speciale dans-orkest van Radio-Paris.

WOENSDAG 16 JULI.

1.05 nam. Radioconcert door het tzigane-orkest van Radio-Paris.

Marche Sevillanaise, Rey; Introduction pastorale, A. Borchart; Serenade valse, Sgambatti; Fete Sorrentine, Rey; Celle que j'aime, Melodie, Ch. d'Arbor & Andolfi; Esmeralda, Albersenn; Paysage d'Octobre, Réverie, R. Boisshot; Serenade, Ch. Dorson; Une matinee chez les hannelons, E. Mercier; Vers la plaine, M. Pesse; Songe d'or, Sérénata, J. Rico; Suite, Paillettes, Promenade, Confidence, Air à danser, A. Guillot; Carmencita, Valse espagnole, Michiels.

5.05 n.m. Radioconcert met medewerking van monsieur de la Chapelle.

Cordoba, piano, Albeniz; La chanson du vent, viool, Ch. Dorson; Allegro appassionato, violoncelle, St. Saens; Nocturne, Zang: M. de la Chapelle, César Franck; Toccata, Duo pour violon en violoncelle, P. Rougnon; Monoloog door Radiolo; Nocturne en mi bemol, viool, Chopin; Piece romantique, violoncelle, C. Chaminade; Papillons, piano, Schumann; Reverie, Zang: M. de la Chapelle, Reynaldo Hahn; Legende Pathétique, viool, A. Broby; Poeme, violoncelle, René Doire; Scherzo brillant, piano, Wollenhaupt.

9.20 n.m. Radioconcert. Fragmenten uit Cavalleria Rusticana, opera comique van Mascagni, met medewerking van: Mlle Xandra de la Courcelle, M. Robert Faucher en Marcel Maporte.

DONDERDAG 17 JULI.

1.05 nam. Radioconcert door het tzigane-orkest van Radio-Paris.

5.05 n.m. Radioconcert met medewerking van Melle de Montussaint.

Alerte de nuit au village (Esquisse de guerre 1918) piano, G. Greccourt; Air et gavotte d'orphee, fluit, Gluck-Catherine; Bonjour suzou, viool, A. Guillot; Chanson, violoncelle, H. Busser; A la fiancee, zang: Melle de Montussaint, Schumann; Allegro vivace, fluit, Louis Masson; Dialogue, viool, Florent Schmitt; Monoloog door Radiolo; Serenade, violoncelle, A. Bruneau; Au printemps, zang: Melle de Montussaint, H. Fevrier; Air de ballet, fluit, P. Rougnon; Une veillée en bresse, viool, Perilhou; Kol nidrei, violoncelle, Max Bruch; Allegro de la sonate en la bemol majeur, piano, Schubert.

9.20 n.m. Radioconcert: Revue van de 15e eeuw. Radio-sketch door Paul Angeloz.

Valse du parades, A. Boc; Plaiser d'été, fluit, A. Leford; Le papillon d'or, Roger Weiller; Souvenir, violon, Drla; Revue de la Quinzaine; Canzonnetta & Tarentelle, violoncelle, Marc. Markus; Castel non reve, Temps de ballet, Georges Fosse.

10.20. Radio dansmuziek door de jazzband „Buddie Gilmore”.

Hilversumsche Draadlooze Omroep (N.S.F.).

Het programma voor Vrijdag 11 Juli a.s., aanvang 9 uur des avonds, luidt als volgt:

Medewerkenden:

Mej. J. Murray Bakker, Zang; Mej. J. C. Cambier, Piano; Jhr. J. W. Pompe v. Meerdervoort, Viool; Mr. J. Enthoven, Cello.

Het programma luidt: Tempo di Marcia op 27 no. 2, L. v. Tetterode; Canon no. 3, L. v. Tetterode (piano, viool en cello); Bruidsliederen, W. Andriessen (zang en piano); Choral, G. Tierné; Valse, G. Tierné (piano-solo); Aarde, o aarde, Uw oogen sluiten, Mevr. A. Lambrechts-Vos, Mevr. Vogel v. Vladeracken (zang, viool en piano); Romance, Marschner (piano, viool en cello); Een liedje van de linden, Joh. Wagenaar; Lentelied, M. Kerrebijn;

Lied, B. Zweers (zang en piano); 2 Schotsche liederen, L. v. Beethoven, Taifhu Johnie en Sally in our alley, (zang, viool, piano en cello).

Op Zondag 13 Juli a.s. aanvang 8 uur, zal het vaste Omroep-Orchestre „De Vogelaars” een Opera programma uitvoeren.

Maandag 14 Juli a.s. van 7.15—8.30 des avonds verzorgt Mevr. Antoinette van Dijk het Kinderuur.

De verjaardag van de Hilversumsche Draadlooze Omroep en het Vierdaagsch Muziekfeest van O. P. G. A. N. G.

Den 29sten dezer maand is het een jaar geleden, dat de „Hilversumsche Draadlooze Omroep” zijn eerste radio-concert uitzond. Het Comité uit de Luistervinken besloot dit eerste jaarfeest niet onopgemerkt te laten voorbijgaan.

Het moest met een echte indrukmakende radio-gebeurtenis worden gecelebreerd, als besluit van een jaar van opgewekten arbeid die rijken oogst bracht.

Het feestprogramma is thans de radio-uitzending van het programma van de 2e, 3e en 4e avond van het vierdaagsche muziekfeest dat onder auspiciën van het bekende bureau „Op-gang” wordt gehouden op 24, 25, 26 en 27 Juli a.s. in het R.A.I.gebouw, Ferdinand Bolstraat te Amsterdam.

Volledige bijzonderheden over het muziekfeest vindt men hieronder.

Medewerkenden: Viool, Louis Zimmerman en Alexander Schmöller; Sopraan, Mia Peltenburg en Janna Brandsma; Alt, Suze Lüger en Meta Reidel; Tenoren, Georg Walter, Louis van Tulder en Jos Holthaus; Bassen Hend. C. van Oort, Jan Dekker, Jac. Caro en Hendr. Koning; Orgel, Theo Köhne.

Gemengd Koor 300 dames en Heeren en Kinderkoor 200 jongens. Het Concertgebouworkest, Dirigent Theo van der Bijl. Totaal 600 medewerkers. Plaats voor 8000 toehoorders per avond.

Het speciaal voor deze gelegenheid gebouwde Sauer Concertorgel is welwillend ter beschikking gesteld door de fa. R. van den Burg te Amersfoort.

Eerste Concert: Donderdag 24 Juli 8 uur. „Beethoven-Avond”, Vioolconcert, Solist Louis Zimmerman. „Messe C dur” voor gemengd koor, orkest, soli en orgel. Solisten: Janna Brandsma, sopraan, Suze Lüger, alt, Jos Holthaus, tenor, Jan Dekker. Bas en Theo Köhne, orgel.

Tweede Concert: Vrijdag 25 Juli 8 uur. „Der Messias”, oratorium van G. F. Händel, voor gemengd koor-orkest, soli en orgel. Solisten: Mia Peltenburg, sopraan, Meta Reidel, alt, Georg Walter, tenor, Jac. Caro, Bas en Theo Köhne, orgel.

Derde Concert: Zaterdag 26 Juli, 8 uur. „Passio”, „Domini nostri Jesu Christi secundum Mattheum”, Oratorium van Theo van der Bijl, voor gemengd en Kinderkoor 200 jongens, orkest, soli en orgel. Solisten: Mia Peltenburg, sopraan, Louis van Tulder, tenor, Hendr. C. van Oort, bas, Hendr. Koning, bas en Theo Köhne, orgel.

Vierde Concert: Zondag 27 Juli 8 uur. Overture „Anacreen”, L. Cherubini, voor orkest „Concerte gregoriano” O. Respighi, voor orkest en solo, solist: Alexander Schmöller. „Te Deum” van Hector Berlioz, voor twee gemengde koren, kinderkoor van 200 jongens, orkest, solo en orgel. Solisten: Georg Walter, tenor en Theo Köhne, orgel.

Het bureau „O.P.G.A.N.G.”, Utrechtschest. 69 te Amsterdam, waar alle nadere inlichtingen over het muziekfeest gaarne worden verstrekt geeft de hieronder volgende toelichting op de uit te voeren werken.

1e. Hoe zou men een muziekfeest beter kunnen beginnen dan met een hulde aan het genie van Beethoven? De rijke en toch zoo bevallige „Messe in C-dur” en het „Vioolconcert” (het eenige dat de meester schreef en toch, het concert der concerten) vormen den openingsavond.

En is Louis Zimmerman begeleid door het Concertgebouworkest voor dit werk niet het beste wat Amsterdam bieden kan?

2e. Dan volgt „Der Messias” van dien anderen grootmeester G. F. Händel met het beroemde „Halleluja” dat de Engelschen staande aanhooren. Van deze immer nieuwe partituur is eens terecht geschreven, dat zij tot die hoofdmonumenten der Toonkunst behoort, waarvan niet alleen muziekvrienden, maar alle ontwikkelde menschen iets moeten weten.

3e. Is het geen gerecht gevoel van eigenwaarde, ook het laatste groote Hollandsche Oratorium; Theo van der Bijl's Passio ten gehore te brengen, een werk dat in korten tijd reeds tweemaal een groot gehoor bleek te kunnen boeien, en in de stemming te brengen? Eigen kunst, eigen cultuur.

4e. De Italianen zijn vertegenwoordigd door Chrubini (Anacreon Ouverture) en Ottovine Respighi, wiens Violconcert (Concerts gregorian) de moderne richting toebehoort. Alexander Schuller voerde het veelvleischende nieuwe en toch rijke werk in Nederland en Rusland te triomf. Die Vierde Berlijz, die voor zijn partituur behalve orgel en orkest, niet minder dan drie koren vraagt.

5e. Het R.A.I.gebouw heeft bewezen een zeer gevoelige acoustiek te bezitten, waarin ook de fijnste klanken resoneren.

Het belooft dus een drukke week te worden voor de H.D.O. en voor de luisteraars een interessante radio gebeurtenis.

Radio-Concert PCMM.

12 Juli e.k. 8.30—10.— n.m. Radioconcert van P.C.M.M. Middelraad, Ijmuiden, 1050 M., met medewerking van de heeren J. P. F. Regter, viool; A. F. Pauline, cello; H. D. van Uden Jr., fluit; H. van Baumont, piano en H. F. M. Regter, viool. (The Musical Fellows) uit Haarlem.

Programma. 1. Für unsere Helden, marsch, H. C. Blankenburg; 2. Mellow Moon, wals, Hendel V. Hall; 3. Last night on the back porch, Foxtrot, Lew Brown; 4. O, Harold one step, Lee, S. Roberts; 5. Le veritable Shimmy, C. de Rhynal; 6. Blond muss mein Mädel sein, Dol Dauber; 7. The Blue, Foxtrot, Maurice Yvain; 8. Idylle passionelle, wals, Georges Razigade; 9. Fate, Foxtrot, Byron Gay; 10. Miss ..., wals, Maurice Yvain; 11. Les nuits du bois, Foxtrot, Harold de Bozi; 12. Wonderful one wals, Paul Whiteman etc.; 13. Quand on veut s'faire aimer, Foxtrot, Mauprey & Courtroux; 14. Cortege de Cupidon, marsch, Francis Popy.

PA 5

Het station van de fa. Smith en Hooghoudt te Amsterdam zal a.s. Woensdag geen concert geven.

Radio-Concert P.C.G.G.

Zondag 13 Juli van 3—6 uur n.m. zal met het radio-telefonie-station P.C.G.G. van de N.V. Ned. Radio-Industrie, Beukstraat 10, den Haag, een radio-concert gegeven worden met medewerking van de bekende Haagsche amateurs Jazz-Band „The Jazz-Devils” onder leiding van den heer Jan van Lindern, en den heer Cees van Vliet, chansonnier, die het speciale dansrepertoire met zijn nieuwste succesvolle Cabaret-liedjes zal afwisselen. Het programma luidt als volgt:

1. By the Shalimar, Frank Magine & Del Delbridge; 2. Im blauen Bock, Jara Benes; 3. „On dit ga”, Ch. Borel-Clerc; 4. Cabaretliedje „Och Waarom?” (gezongen door Cees van Vliet), (Marschlied en One-step met tekst van Carlo Rombouts en muziek van Jan van Lindern); 5. „Oh! Gee! Georgie!”; 6. „Die blonde Geisha” (uit de gelijknamige film-operette), Hans Ailboud; 7. „Pasadena”, Harry Warren; 8. Cabaretliedje „Tsjeng boem! mijn Drummer!” (gezongen door Cees van Vliet) (Lied en One-step met tekst van Carlo Rombouts en muziek van Jan van Lindern); 9. Ich hab' ein Stübchen im fünften stock, Walter Kollo; 10.

„Ben je van elkaar gaan houden...” (tekst van Carlo Rombouts), Jan van Lindern; 11. Ev'ry little while (op speciaal verzoek spelen „The Jazz Devils” bij uitzondering een enkel nummer uit het oude repertoire), Jas W. Tate; 12. Cabaretliedje „Er is geen vrouw, die niet kan kussen” (gezongen door Cees van Vliet), (Lied en Foxtrot met tekst van Carlo Rombouts en muziek van Jan v. Lindern); 13. „Riviera Rose” („The rage of the Riviera”), valse, Horatio Nicholls; 14. Linger Awhile, Vincent Rose; 15. Darling, hast du heut' Zeit? (uit de film-operette „Die blonde Geisha”), Hans Ailboud.

De cabaretliedjes worden door den componist persoonlijk aan de piano begeleid.

Maandag 14 Juli van 8½—11 uur n.m. zal met het radio-telefonie-station P.C.G.G. van de N.V. Nederl. Radio-Industrie, Beukstraat 10, den Haag, een radioconcert gegeven worden met medewerking van „De Batavieren”.

Het programma luidt als volgt:

1. Aline, step, Hennion; 2. Sternenzauber, wals, Ohlsen; 3. Georgia, Foxtrot, Donaldson; 4. Sag, warum, wals, Hollaender; 5. Carmen, Fantasie, Bizet-Tavan; 6. Indische Suite, Lüling; 7. Du sollst der Kaiser meiner Seele sein, lied, Stolz; 8. Brautglocken, Gavotte, Jessel; 9. En caravane, Foxtrot, Williams; 10. Yes Girls, step, Ackermans.

De Kurhaus-Concerten per Radio.

De Directie van de N.V. „Ned. Radio-Industrie” te Den Haag is er in geslaagd om, dank zij de volle medewerking en groote financiële steun van de Directie van de Mij. Zeebad Scheveningen, hiermede een overeenkomst te treffen tot het draadloos overbrengen der schitterende symphonie- en solisten-concerten, welke in het Zomerseizoen 1924 in het Kurhaus te Scheveningen gegeven zullen worden; via haar bekend radio-telefonie-station P.C.G.G.

Daartoe zal het radio-station in de Beukstraat door een directe kabel van de Gemeente-Telefoon met het Kurhaus verbonden worden, teneinde mogelijke onderbrekingen die bij gebruikmaken van de lijntelefoon nog al eens voorkomen, te vermijden.

Voor de radio-transmissie van de geluidstrillingen zal toegepast worden het modulatiesysteem-Idzerda alsmede de speciale relais-richting voor het overzetten van de lijntelefoon op de radio, welke dezelfde ingenieur verleden jaar uitvond en daarmede in de radio-technische wereld veel succes oogstte, zoodat de Radio-liefhebbers voor de komende weken er verzekerd van kunnen zijn dat zij iederen avond mooie concerten zullen te hooren krijgen.

De groote onkosten zullen gedeeltelijk gedragen worden door de N.R.I. en Mij. Zeebad Scheveningen; er blijven echter nog een goede f 1500.— onkosten over die nog niet gedekt zijn. Echter worden met vertrouwen de vrijwillige bijdragen van de luisteraars tegemoet gezien. Deze bijdragen kunnen gezonden worden aan de Directie van de N.V. Ned. Radio-Industrie Beukstraat 10, den Haag.

Nog kunnen wij mededeelen dat na afloop van de genoemde concerten overgeschakeld zal worden op de danszaal van het Kurhaus, waar

diverse bals voor goede dansmuziek zorgen, zoodat de Hollandsche luisteraars deze zeker zullen prefereren boven die van het Savoy-Hotel via 2 L.O. met de geweldige storingen, die in den zomertijd heerschen op de korte golf-lengten der Engelsche omroepstations, en niet op de langere golf van de Hollandsche stations zoodat het Haagsche in de Beukstraat.

Waar de Revue „Draadloos” van Henri ter Hall i.l. Zaterdagavond door hetzelfde station zoo schitterend draadloos werd overgebracht, kunnen we wel zeggen dat met de Kurhaus-concerten per Radio het pleit voor de Broadcasting in Nederland beslecht is.

Nagekomen bericht Korte Golf.

„De Finsche amateurs INA en 2NM verzoecken beledigd ontvangrapporten van hun Hollandsche collega's”.

De adressen dezer stations, die vergunning hebben, volgen hieronder:

INA, Leo Lindell, It. Rantak 46, Turku, Finland.

2NM, Karl Sainio, Merikatu 3A 10, Helsinki, Finland.

ELECTRONEN

Wij ontvingen diverse ELECTRONEN zonder bijzending van het daarvoor verschuldigd bedrag. Wij deelen uitdrukkelijk mede, dat wij **zonder vooruitbetaling NIEF kunnen plaatsen**, noch daarover correspondentie kunnen voeren.

Aangeboden: Gelijkstroom-Shunt dynamo. Prima in orde, 12 Volt, 6 Amp. 2600 toeren per min. Prijs biljijk.
R.-W. 54.

Steller dezes wenscht te ruilen een prachtig heeren- of damesrijwielt, waarde f 75.—, voor een prima luidspreker. Teygeler, Bergweg 82a, tel. 40044, Rotterdam.
R.-W. 55.

2 Murdock 0.001. Condensators aangeboden, wegens afschaffing inbouw-condensator. Beiden nieuw. Prijs f 12.— samen. Heussen dubb. R.-lamp, prijs f 4.—.
R.-W. 56.

Aangeboden Soultiergelijk. voor 110 en 220 V., nieuw, van f 50.— voor f 40.—. Teleph. van f 12.— voor f 8.50, weinig gebruikt. Murdoc 43 pl. uitw. iets beschad. f 5.—. Ph. D. II f 3.50. Ph. D. II herst. f 2.—. Amp. Meter f 5.—. Dominet f 5.— (1 mnd. in gebr.) 2 transform. resp. f 4.— en f 5.—. 3 spoelth. f 1.75. 2 weerst. à f 0.75. Ridderh. spoelen de nos. 25, 75, 150, 400, f 5.— (gem.). Andere sp. de nos. 35, 50, 75, 100, 150, 200, 300 voor f 8.—. Corver 5de dr. f 2.50 geb. Ook alles te samen met lekw., afsl., stekkers, lampv. enz.
R.-W. 57.

Q.S.T.

Ook verspilling

Volgens een nauwkeurige (?) berekening is de ontvangen energie een drie-triljoensgedeelte van de uitgezonden energie.

Radio in Enkhuizen.

Bij een bezoek aan Enkhuizen trof het

ons, dat men daar slechts drie à vierdraadsantenne's bouwt. De lengte bedroeg in de meeste gevallen niet meer dan twintig à vijftwintig Meter. Masten worden er slechts sporadisch gebruikt, doch *stokjes* van 50 c.M. hoog schijnen er bijzonder in zwang te zijn. Ook voor de omstreken is er voldoende vraag naar *goede* toestellen.